

14de Marg.

1883.

25de Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af A. Thronsen.

15de Marts. — 5te Hefte.

Decorah, Iowa.

Paa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norste Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the P.-O. at Decorah as 2nd class postal matter.

„For Hjemmet“

et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

Det indeholder et afvejlende og omhyggelig udvalgt Læsestof, bestaaende af historiske Skildringer, Efterretninger om Opfindelser og Opdagelser, Missionsberetninger, Reisebeskrivelser, Skildringer af Lande og Folk, Dyre- og Planteliv samt

Fortællinger, Digte, Gaader og Blandinger.

Det udkommer med to Ark i Omflag to Gange om Maanedens (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forstud. Dermed er ogsaa Portoen betalt. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa det 7de frit. Penge sendes helst i Money Orders, Drafts (helst paa Chicago) eller Registered Letters, da Posterne ikke overalt ere sikre. Nye Subskribenter behage at melde sig snarest muligt.

Adresse: K. Thronsdien, Box 1014, Decorah, Iowa.

Bil man benytte anden Mand's Hjælp til at indsende Penge, da se til at Vedkommende er paalidelig.

7 forudbetalte Exemplarer sendes 1 Aar for \$12.00.

Ældre Bind af „For Hjemmet“, se sidste Side.

Landlege J. Q. Taylor garanterer Enhver en kundig og omhyggelig Udførelse af alt til Huset hørende Arbejde for moderat Betaling. Speciele Omhu anvendes paa Bevarelsen af de naturlige Tænder. Alle Guldfyldninger udføres efter nyeste Methode og faa billigt om Arbejde af bedste Slags kan gøres.

Office over Ben Bears Clothing-Store,

Decorah, Iowa.

J. Q. Taylor

følger

Pianoer, Orgler, Violin-Streng, Sy-Maskiner, Olie, Naale etc.

af bedste og billigste Slags, saa billigt, som det kan sælges.

Se ind til ham, førend De afslutter Handel med nogen Anden.

Pianoer og Orgler stemmes, og Arbejdet garanteres.

Office i C. B. Shepards Juveler-Butik, en Dør Syd for Leonards Bog-Store ligeoverfor Postofficeet.

19

DECORAH, IOWA.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

14de Aarg.

15de Marts 1883.

5te Hefte.

Malkus.

Malkus følger Lovens Ord,
Ofrer, holder sine Skikke;
Malkus — han har nok med Jorden,
Himlen — den forstaar han ikke.
Jesu Ord han kun kan høre
Med et trægt og dovent Ore.

Vil du Jesu Raad ei agte,
Blir du snart til en Forfølger,
Om du end kun hvister sagte
Og dig stilt blandt Mængden dølger;
Malkus med de andre Knægte
Gaar mod Herren selv at fægte.

Se, de gaa med Stænger lange,
Se, de gaa med Sværd og Fakler!
O, I burde være bange
For den Helliges Mirakler!
Faldt de ei af Stræk som døde,
Da han traadte dem imøde!

Men de komme sig af Strækken,
Og Advarslen de foragte;
Malkus, han er forst i i Rækken, —
Kun paa Judas vil han agte.
Verdens Syndegift, den svære,
Vil Guds egen Søn ei spare.

Judasrhjæset Flokken vinker,
 Svendeflokken, Kasteroret;
 Pedersværdet hastigt blinker
 Og afhugger Malfusoret.
 Du, hvis Dre Jesus lægte,
 Vil du endnu ham fornægte?

Vil du endnu ikke høre
 Hellig-Aandens Kald og Raaben?
 Frelserhaanden paa dit Dre
 Mer er end Johannes-Daaben!
 Malfus, hvordan kan det være, —
 Kan du endnu Jntet lære? —

* * *

Malfusoren har vi Alle
 Af Naturen, vil ei høre;
 Lovens Sværd, o Gud, lad falde
 Skarpt paa Sjælens døve Dre!
 Du, o Jesu, da det læge.
 At dit Ord fan Sjælen kvæge!

—n.

Marie.

(Efter det Lydile*).

Naar jeg paa de blomsterrige Estrænter
 af vore Fjoralper saa den lille Iyserøde
 duftende Blomst med de fine Smaablade,
 som vi kalde Hønseseie, naar jeg saa, hvor-
 ledes ethvert Vindpust bragte den til at
 sitre, saa maatte jeg ofte standse og altid
 betragte den med ny Forundring. Som
 en strøbelig Fremmed stod den midt
 imellem de øvrige Bjergblomster, som
 om den tilhørte et andet Land og bleg og
 stille paa den fremmede Jord ventede
 paa den Haand, der vilde fore den til-
 bage til sin Hjemstavn.

Samme Indtryk greb mig, da jeg for
 første Gang saa den lille Marie imellem
 de rødmskjede, kraftige Børn i Red-
 ningshuset.

Marie var et fint bygget Barn, tem-
 melig spinkel og liden for sine ni eller
 ti Aar. En svag Rødme laa paa den
 smale Kind, de brune, dybe Dine stuede
 saa vemodigt omkring, at det kunde be-
 væge Ens Hjerter, og det Spørgsmaal
 laa En paa Læben:

„Hvad har man gjort dig, du stakkels
 Barn?“

*) Særskilt udgiben af „Foreningen til gubelige Smaastryfers Udgivelse.“ (Kjøbenhavn).

Hvorledes kunde en saadan Plante voxe paa en saa raa Jordbund? Thi ud af de raaeste Hænder blive disse Børn revne og om mulig frelst.

Paa mit Spørgsmaal, hvorfra den lille Marie stammede, erfarede jeg, at hun sidst var kommen fra Stadens Hospital, hvor hun i længere Tid havde ligget syg af en Fodskade, og hvorfra hun var anbefalet til Anstalten af den Læge, som havde haft hende under Behandling. Tidligere havde Marie levet hos sin Moder, der boede paa en anden Kant af Landet og havde et slet Ord paa sig.

Børnene i Anstalten lugede Ukrudtet i den solbestinnede Have foran Huset, da jeg stod i Nærheden og betragtede den lille Marie. Jeg traadte hen til hende for at blive lidt bekendt med hende. Hun var undseelig og gav mig kun med halvsagte Stemme korte Svar, men saa der- ved mere tillidsfuldt paa mig, end hendes Ord lode mig vente.

Barnet interesserede mig mere end alle dem, som jeg ellers hidtil havde seet i Redningshuset. Da jeg nogen Tid efter traf sammen med en Bekendt af Hospitalislægen, spurgte jeg hende, om hun havde hørt Noget om den lille Marie og hendes Sygdom, hvilket hun bejaede, idet hun efter mit Ønske gav mig nærmere Underretning om Sagen. Lægen havde interesseret sig meget for Barnet, der var blevet ham overgivet som lidende af et Ondt i Foden. Han var strax kommen til den Erkjendelse, at der ikke var nogen Sygdom tilstede i Foden, men at der maatte have fundet en stærk Bestadigelse Sted. Paa hans gjentagne Spørgsmaal gav Barnet altid det samme Svar, at Ondtet hidrorte fra en Sygdom i Venet. Endelig lyffedes det Lægen, ved at love, at han vilde tie med Alt, og at Barnet skulde beskyttes

for alle Følger, som det kunde have Aarsag til at frygte for, at saa Marie til at tilstaa, at hun var bleven mishandlet.

Mishandlet, dette skrobelige Barn! Tanken forfulgte mig og brændte paa mit Hjerte, som om jeg selv havde begaaet en Brøde.

At de vorne Mennesker slaa og mishandle hverandre, det er sorgeligt at se paa, men at de værgeløse Smaa blive mishandlede, at de spæde Børnesjæle blive saarede og nedtraadte, det raaber høit til Himmelen.

Der var vel forløbet nogle Maaneder, da der af Forstanderinden i Børnehjemmet reistes Klager mod Marie, der fra Tid til anden gjentoges og formerede sig. Konen besvarede sig i høi Grad over Barnets gjenstridige Væsen, Trodsighed og Snedighed. Husfaderen havde derimod intet at klage over med Hensyn til disse Feil; efter hans Udsegn var Marie stille og opmærksom i Væretimerne, men han havde ofte maattet træde straffende til, naar disse Forseelser forekom saa hyppigt lige overfor hans Kone. Dog kunde han ikke ganske tiltræde sin Kones Mening, at Marie stod bagved som Drivfjederen i de daglig forekommende Uartigheder og onde Anslag af Børnene.

Maar et af Forstanderskabets Medlemmer tog Marie for sig for at saa hende til at besjende, hvorvidt hun solte sig skyldig, kom der intet videre for Dagen, end at Marie uden at gjøre Indvendinger tilstod, at hun undertiden ikke gav Moderen noget Svar, og at hun ikke hørte ret efter, hvad hun sagde.

Noget Frastrødende havde Konen ved sig; dog maatte man antage, at Marie hemmeligt havde et gjenstridigt, trodsigt Væsen, skjønt det neppe stemte overens med hendes harnligt tillidsfulde Maade at være paa.

Da Tingenes Tilstand ikke forbedre-

des, men snarere blev værre, besluttede man for en Stund at give Marie i andre Hænder.

Kort før saa jeg hende endnu engang i Børnehjemmet. Hun havde kun forandret sig lidet i sit Ydre, dog var der kommet lidt mere Farve paa de smale Kinder. Hendes Stemme var blid og mindre stiv; noget stille Ydmygt viste sig i hendes hele Væsen.

Jeg fik atter det samme Indtryk af hende som af et sølsomt, uudviklet Barn, hos hvilket man snarere kunde vente et aabent Hjerter for venlige Ord, end en lumske Karakter.

Marie kom til en ordentlig Bøndefamilie, hvor hun blev i nogle Aar; der hørtes ikke mere nogen Klage over hende.

Endnu engang som hun tilbage til Redningsanstalten. Den tidligere Bestyrerfamilie havde forladt den, en venlig Haand styrede Huset. Mod Marie førtes nu aldrig nogen Klage.

I sit sextende Aar blev Marie konfirmeret og forlod Anstalten for at komme i Arbejde i Byen ved Siltespinderiet. Paa denne Tid saa jeg hende oftere. I de sidste Aar var hun bleven mindre indesluttet; men egentlig fortrolig med mig blev hun først, da hun besøgte mig hver Søndag Eftermiddag. Vi tilbragte denne stille Tid alene med hinanden i Samtale om hendes nuværende Beskæftigelse og om hendes Glæder og Sorger for Tiden, der vel ikke vare store for fremmede Dine, men hendes barnlige Sind kunde glædes over hver Blomst ved Veien. Kun sjelden talte vi om den forbigangne Tid. Meget af hendes Livs Førelser var forblevet ganske ubekendt for mig; thi i den Tid, Marie tilbragte i Børnehjemmet, talte man aldrig med hende om hendes tidligere Liv hos Moderen.

En Søndag sad jeg i Haven ved Huset

under de styggefulde Slynnebuste, da Marie kom hen til mig. Hun var ikke bleven meget høj, hendes Figur var endnu altid spinkel og slank, let og sagte nærmede hun sig. Det glatte, sorte Haar laa i ordentlige Fletninger om Hovedet, og de brune Dine saa paa mig med det gamle Bemod, men nu tillige med en saadan Glans, at jeg ikke kunde forjage en let Tængstelse, saameget mere, som en stærk Rødme laa paa den ellers saa blege Kind. Marie var bleven en yndig ung Pige.

Da hun sad ved Siden af mig paa Benken under de grønne Buste, spurgte jeg mig selv: Hvorfra kommer dog det varme Skær, der hviler over Pigens Træk? Det er, som om hint Lands Sol havde skinnet over hende,

„Hvor milde Binde viste, og Himlen
er saa blaa,
Hvor deiligt Myrten grønnes, og ranke
Laurbær staa!“

Marie havde opmærksomt betragtet Blomsterne rundt omkring; nu vendte hun sig til mig og sagde næsten bedrøvet:

„Har De da slet ingen hvide Villier i hele Deres Have?“

Jeg havde aldrig egentlig tænkt paa, at der virkelig ingen hvide Villier var.

„Hvorfra kommer det, Marie,“ spurgte jeg, „at du bedst kender og især ønsker at finde hvide Villier?“

„Fordi de ere de skønneste af alle Blomster,“ svarede hun. „Hvor jeg før havde mit Hjem, kendte jeg en stor Have i Nærheden, ikke langt fra Byen, hvor der voksede hvide Villier. Jeg vidste altid, naar de vilde springe ud, og hvorlænge Blomsten vilde holde sig. De vare saa skønne og snehvide i Sollyset! Hver Dag løb jeg ned i Haven, saa længe de vare der.“

Da Marie saaledes uopfordret havde

begyndt at tale om sit fordums Hjem, spurgte jeg; hvorledes hun havde levet der, og om hun havde Søstende. Hun fortalte mig, at omtrent tre Fjerdingvei fra en stor Fabrikby havde hun boet i et lidet Hus med sin Moder og flere mindre Søstende. Sin Fader havde Marie aldrig kjendt, hun vidste høerten, hvad han hedte, eller hvor han var. I Huset boede der endnu mange flere Folk. Hendes Moder havde en Stue med et lidet Kjøkken ved Siden af; i Stuen levede og sov de Allesammen.

Allerede medens Marie endnu var ganske liden, blev hun hver Dag sendt ud af Moderen for at tigge i Byen og paa de omkringliggende Gaarde. Deraf kom det, sagde hun, at hun i hele Omegnen kjendte hvert Hus, hver Have og hver Blomst i dem, thi Blomstehaverne vare hendes Glæde. Men allermost holdt hun af Haven ved det store Hus udenfor Byen; thi der stode de hvide Kallier, og mange Timer havde Marie staaet i Solkinnet, ja ogsaa ved Stjernernes Bys, udenfor Haven og havde over Gitteret betragtet de skønne Blomster og glemt alt Andet derover.

„Ved Alt, hvad der gjorde mig bedrovet,“ sagde Marie, „tænkte jeg paa Kallierne, og at jeg om Aftenen kunde løbe hen og betragte dem, og det gjorde mig glad igjen.“

Ogsaa da hun begyndte at gaa i Skole, maatte hun endnu om Aftenen ud for „at hente Noget“, som Moderen kaldte det, naar hun sendte Barret ud for at tigge.

„Saaledes var det ogsaa hin Aften, da jeg siden kom bort,“ vedblev Marie sin Fortælling. „D, hvor vare Kallierne deilige, og Himmelen ganske mørkerød over dem, saa at det røde Skin laa over alle Blomsterne.“

„Hvorledes gif det til? Fortæl mig det, Marie!“ sagde jeg.

Marie fortalte, at hun den Dag var kommen fra Skole, og allerede paa Hjemveien havde hun seet Himmelen saa rød som af en fjern Fld. Da havde Moderen sagt til hende, at hun endnu maatte gaa ud og hente Noget, ellers havde de Intet at spise til Aften, men hun skulde løbe, thi der traaf et Uveir op. Marie gif gjerne og løb af alle Kræfter, for at hun endnu kunde faa Tid til at se Kallierne. Da hun kom til Haven, vare Blomsterne deiligere, end hun nogenstinde før havde seet dem.

„Som gylde Fldglans laa over Kallierne, o, hvor de skinnede!“ udraabte Marie, og hendes Dine straalende, som om hun endnu saa Blomsterne staa for sig. — „Og jeg tænkte: Saaledes maa det være i Himmelen, og hele Marker maa der findes, fulde af de hvide Kallier, og i al Ewigbed tør man staa der og betragte dem, og der behøver man ikke mere at være bange for at komme for sildigt hjem. Det havde allerede tordnet et Par Gange, og jeg var lidt bange, men her var saa smukt, og jeg blev staaende. Men paa en Gang blev det ganske mørkt af tykke Skyer, og derpaa kom der saa blændende Lyn, at jeg blev bange. Jeg fastede mig ned paa Jorden og trykkede Ansigtet dybt ned i Græsset for ikke at se dem, men snart begyndte det at regne saaledes, at jeg i et Dieblik blev aldeles gjennemblødt, og nu blev det ogsaa Nat, balmørkt, og jeg kunde ikke mere komme omkring i Husene; jeg løb da hjem. Vandet flød ned ad mig, da jeg traadte ind i Kjøkkener. Der stod min Moder og var allerede vred, fordi jeg saa saaledes ud, og da jeg nu maatte tilstaa, at jeg slet ikke bragte Noget hjem med, tog hun mig ved Armen og sagde, at hun nok skulde indrette det saa-

ledes, at jeg en anden Gang skulde hufte paa, hvorfor jeg blev sendt ud, og hun slog mig to Gange imod Skorstenspladen, saa at min Fod begyndte at værke i den Grad, at jeg ikke mere kunde træde paa den. Jeg sad længe paa Gulvet og græd. Min Moder sagde derpaa, at jeg skulde staa op for ikke at gjøre hende endnu mere vred; men jeg kunde ikke, og da hun saa det, bar hun mig ind i Sengen. Men jeg kunde ikke staa op mere, Foden blev meget opsvulmet, og jeg folte ogsaa mange Smerter. Da sagde min Moder, at hun vilde gaa hen til Presten, jeg maatte paa Hospitalet; men jeg maatte hverken fortælle Presten eller Doktoren, hvorledes det var gaaet til med Foden, jeg skulde sige, det kom Altsammen af en Sygdom i Venet, og naar Doktoren spurgte, om der ellers var noget iveien med Foden, saa skulde jeg sige, at jeg var faldet. Derpaa hjørte min Moder mig paa en Barnevogn til Hospitalet."

Jeg spurgte Marie, om hun ikke siden var kommen hjem, førend hun kom til Børnehjemmet, hvorpaa hun fortalte mig videre om, hvorledes Lægen strax havde spurgt hende, hvorledes det var gaaet til med Foden. Hun havde svaret saaledes, som hendes Moder havde foreskrevet hende; maatte hun dog ikke hufte det aldeles rigtigt, tilføiede Marie uskyldigt, Doktoren havde smilet lidt. Nogle Dage efter havde han igjen spurgt, og hun havde svaret det Samme. Da var Doktoren kommen meget venlig hen til hende og havde sagt, at han meget godt vidste, hvorledes det var gaaet til med Foden, og at jeg ikke fortalte ham Sandheden; jeg skulde nu fortælle Alt fra først af og ikke være bange for Noget, han skulde nok sørge for, at der ikke tilføiedes mig noget Ondt.

„Da nu Hr. Doktoren allerede vidste

Alt,“ endte Marie sin Fortælling, „og han dog vilde høre det Hele fra Begyndelsen af, fortalte jeg ham Alt og begyndte forfra ved Lillierne. Og han var siden meget god imod mig og gav mig Haanden og sagde, at jeg aldrig mere skulde vende tilbage til min Moder, og at jeg heller ikke skulde gaa ud at tigge mere. Saaledes stede det ogsaa; fra Hospitalet kom jeg lige til Børnehjemmet.“

„Marie“, sagde jeg en Stund efter, „Noget er der endnu, som jeg gjerne vilde vide: Hvoraf kom det, at Husmoderen der ikke var tilfreds med dig? Du gif jo dog gjerne derhen.“

„Ja“, svarede Marie, „jeg gif gjerne og vilde ogsaa gjerne have været der, men —“

Da Marie tøvede, opmuntrede jeg hende til at sige Sandheden, hvorpaa hun svarede, at det vilde hun ogsaa gjøre, dersom jeg ønskede det, kun holdt hun selv ikke af at tænke mere derpaa.

Hun fortalte mig nu, at hun snart havde bemærket, at Husmoderen ikke kunde lide hende og gjerne vilde udlægge forfjeri Alt, hvad hun gjorde; men det var dog vistnok gaaet godt, dersom ikke Skoituren om Sommeren havde været.

„Fra den Tid af“, tilføiede Marie, „kunde hun slet ikke lide mig mere, og jeg heller ikke hende.“

„Birkelig, Marie? Og hvad stede da paa den Skootur?“ spurgte jeg videre.

„O, Luren var saa smuk,“ vedblev hun. „Vi gif ned langs Søen, der var saa nydige Blomsterhaver, og paa en Gang saa jeg igjen efter saa lang Tids Forløb de hvide Lillier for første Gang! Jeg løb hen til Haven og saa fuld af Glæde ind gjennem Gitteret. Der stod en Dame ved Bedene, hun spurgte mig, om jeg gjerne vilde have en saadan Blomst. Fuld af Glæde kunde jeg neppe

svare Ja, jeg havde aldrig tænkt paa, at jeg selv skulde komme til at eie en Lillie; men Damen gav mig virkelig en stor, hvid Lillie i Haanden. Hvor den var smukt! Jeg turde neppe holde fast paa den. Da vi kom hjem, satte jeg den strax i Vand paa Brættet ved Føddenden af min Seng, og om Natten, da Maanen skinnede ind i Kammeret, stod jeg to Gange op for at betragte den. Næste Morgen sov vi Alle for længe, fordi vi havde været saa trætte efter Vandringen, og vi vare derfor for sent paakkædte. Da kom Husmoderen ind til os og var meget vred paa os Alle og allermost paa mig, og hun sagde, at jeg vilde altid være en fin Dame. Dette var nu igjen en af mine Ideer, og dermed tog hun min Lillie ud af Glasfæt og brækkede Stilk af, og den snehvide Blomst klemte hun sammen i sin Haand, saa at jeg fikreg hoit af Sorg og Smerte. Fra den Dag af gif jeg af Veien for hende, og det er sandt, jeg gav hende ofte intet Svar, jeg havde allerhelst ikke hørt et Ord mere af hvid hun sagde; jeg var ogsaa glad over, at jeg kom bort og ikke mere fik hende at se. Men jeg ved nok, at det heller ikke var rigtigt," tilfoiede Marie.

Jeg var glad over disse sidste Ord; thi det vilde i dette Dieblit have været mig svært selv at sige dem til Marie.

Da hun reiste sig for at gaa, fulgte jeg hende igjennem Haven og spurgte hende, hvor hun mente, at jeg helst skulde plante hvide Lillier; næste Sommer skulde vi dog have nogle, og de første skulde da altid tilhøre hende, fordi hun havde været Uarsag til, at Blomsterne kom i Haven. Hendes Mine straalende nu igjen. Strax lob hun hen til et Blomsterbed, hvor Sommerblomsternes brogede Farver skinnede mellem hverandre.

„Her“, sagde hun, „jeg har allerede

længe tænkt paa, hvor smukt det vilde være, om der stod lutter hvide Lillier her.“

Vi bestemte da, at det skulde være saaledes, og til næste Sommer skulde hun komme hver Sondag for at se til sine Blomster.

Marie kom endnu nogle Søndage efter hinanden; hun sølte sig nu som hjemme hos mig og kunde tale med mig om Alt; helst sad hun i Haven mellem Blomsterne, som hun kjendte hver især. Hvor kunde dog den lille Bufet, som hun hver Gang tog hjem med, glæde hendes Barnehjerte!

Flere Gange spurgte jeg hende beskymret, om hun ofte havde denne tørre Hoste; men hun mente, den havde ikke meget at betyde, hun var ellers rask. Derpaa blev hun borte i længere Tid.

Efteraaret var kommet, allerede ved den stærke Blæst Bladene af Træerne, da kom Marie igjen en Gang hen til mig. Jeg forfærdedes, den stærke Rodme maatte være et Forbud om en hastig Hentæren.

„Du har Feber, Marie,“ sagde jeg strax.

Hun svarede, at dette ogsaa var Grunden til, at hun saa længe var udebleven, i den sidste Tid havde hun altid Hoste og Feber. Hun kom ogsaa idag for at sige mig, at hun nu gif til Sygehuset, hvor hun maatte blive, til det blev bedre med hende. Maaste kunde hun nu i lang Tid ikke komme til mig, mente hun.

„Saa kommer jeg til dig, Marie,“ sagde jeg, meget glad over at vide, at hun nu blev godt pleiet. Hvor godt forstod ogsaa hun at skatte dette!

Nu kom de mørke, taagede Maaneder og derefter den haarde Vinter. Det var mig altid en velgjørende Tøselse, til Trods for de dermed forbundne sorgmodige Tanker, at finde min kjære Marie paa dette lune Sted. Hun hostede

meget, dog led hun ikke meget derved, Feberen henterede hende langsomt.

Vidste hun, at hun med hurtige Skridt nærmede sig sit Endeligt? Endnu havde jeg aldrig hørt hende udtale noget Bestemt derom, heller ikke vidste jeg, hvad der foregik i hende ved Tanken om at se sit Jordliv hensoinde, inden det endnu ret var fremblomstret.

Over en liden Fulegave glædede hun sig som et Barn, saa at jeg fik Taarer i Øinene ved at se derpaa.

„Høllere' havde jeg bragt dig nogle af dine Lillier, Marie,“ sagde jeg, „men de komme ikke saa snart.“

„Ikke, medens jeg er her endnu,“ svarede hun.

„Saa ved du altsaa, at du snart skal gaa bort? Kan du rolig tænke paa din Bortgang?“ spurgte jeg.

„Ja, nu kan jeg det,“ sagde hun. „Nu kan Jntet paa Jorden smerte mig mere, og det er mig en Glæde at indgaa i Himmelen. Jeg har altid glædet mig til Hjemmet i Himmelen; men,“ her standsede hun — „en Tidlang vilde jeg ikke gjerne dø.“

„Naar var det, Marie?“ spurgte jeg.

Hun tovede atter; derpaa sagde hun, at hun ikke vidste, om man kunde fortælle noget Saadant, hun havde aldrig talt derom; men naar jeg gjerne vilde vide det, saa vilde hun ogsaa fortælle mig det, saa godt hun kunde.

Ja, jeg vilde gjerne vide, hvad der foregik i denne Sjæl. Jeg bad Marie at fortælle mig Alt, jeg skulde nok forstaa hende.

Nu fortalte hun mig, at dengang Husmoderen havde knækket hendes Lillie, havde hun tænkt i sit Hjerte: „Vilde dog blot Hogen ogsaa tilføie Husmoderen noget Dndt, der ret kunde forvolde hende Smerte, men der var Jagen, som turde. Børnene vare alle bange for hende, og

selv Husfaderen taug stille, naar hun var vred. Det var,“ tilføiede Marie, „som om hun stod høit oppe, hvor Jngen kunde naa hende. Da tænkte jeg: den hjære Gud kan straffe hende! Fru nu af onstede jeg altid, at den gode Gud vilde gjøre hende noget Dndt, og i lang Tid tænkte jeg hver Morgen, naar jeg vaagnede, derpaa, og om Aftenen onstede jeg det igjen, inden jeg sov ind. Endnu længe efter at jeg var kommen bort fra Børnehjemmet, holdt jeg af at tænke paa, at Gud kunde gjøre det.“

„Da drømte jeg en Gang, at jeg var død og kom i Himmelen; det havde jeg ofte tænkt mig, og hvad jeg da strax vilde gjøre. Nu løb jeg da ogsaa omkring i hele den store Himmel og søgte efter de hvide Lilliemarfer, og se, hifsthenne i det straalende Sollys saa jeg dem skinne, og jeg løb aandelos videre for at se de herlige Blomster i Nærheden. Og næsten var jeg naaet derhen, da stod paa en Gang en Engel der med et Sværd i Haaenden, og han drog en stor graa Skj hen foran Lillierne og Solen, saa at Alt blev graat, og jeg Jntet mere saa. Jeg stod stille og vilde vente, indtil Engelen igjen vilde drage Skjen bort. Men han saa meget alvorfuldt paa mig og sagde: 'Nei, nei, for dig har jeg draget Skjen herhen,' og jeg bævede af Skræk. Saa sagde han, at den gode Gud havde befalet ham at stille Skjen foran mig, fordi jeg altid havde onstet, at han skulde gjøre Hogen Dndt, her havde jeg nu det Dnde, og Lillierne kunde jeg aldrig mere saa at se. Da bad og bønfuldt jeg Engelen, at han dog vild gaa til den hjære Gud og sige, at jeg aldrig, aldrig mere vilde onste Dndt over Husmoderen eller noget andet Mennefte. Men Engelen sagde: 'Det er Altammen for sent!' Og han forsvandt, og jeg stod der alene foran den store Skj.

D, hvor jeg var tilmode! I al Evighed skulde jeg nu være i den graa Skyhimmel og aldrig mere se Lillierne. Jeg gav mig til at græde, saa at jeg vaagnede derved. Min Hovedpude var ganske vaad af mine Taarer, og da jeg ret tænkte mig om, maatte jeg vaagen først ret græde for Alvor; thi jeg tænkte paa, at dersom jeg nu skulde dø, saa vilde det gaa mig saaledes, ja endnu meget værre.“

„Du lærte da vel ret at forstaa, hvori din Synd bestod, ikke sandt, Marie?“ spurgte jeg, da hun taug.

„Ja“, vedblev hun, „da jeg hin Morgen i Fadervor kom til denne Bon: Forlad os vor Skyld, som og vi forlade vore Skyldnere, — da bad jeg den ganske anderledes end ellers; to eller tre Gange maatte jeg gjentage den og ret bede om, at den gode Gud dog vilde høre mig, medens det endnu var Tid. Jeg lovede ham ogsaa fast, at jeg ikke mere vilde bære Nag til Husmoderen eller onste Ondt over hende.“

„Og har du ogsaa ret holdt, hvad du har lovet?“ spurgte jeg igjen.

„Det var visseelig mit Alvor at gjøre det,“ svarede Marie, „jeg onstede heller aldrig mere, hvad jeg før havde onstet over hende. Men mange Gange, naar jeg vilde bede: Som og vi forlade vore Skyldnere — saa mærkede jeg, at det ikke var med mig, som det burde være, og at jeg ikke havde de rette Følelser for Husmoderen, jeg vilde heller ikke gjerne se hende mere. Da frygtede jeg, at Gud ogsaa var vred paa mig, og jeg vidste ikke, hvorledes jeg skulde komme ud af min Sjæleangst. Da fandt jeg en Morgen i min Andagtsbog følgende Vers:

„Thi hvad jeg ei fuldbringe kan,
Har du alt gjort, min Frelsermand;
Derfor, naar jeg ret bange er,
Jeg flyr til dig, o Jesus kjær.“

Dette var netop Noget for mig. Jeg blev saa glad og gjentog Verset atter og atter, indtil jeg kunde det helt udenad.

Meget blev nu ogsaa saa klart for min Sjæl. Meget, som jeg paa en Maade havde vidst før, blev mig ganske anderledes end tidligere. Alt blev mig saa let, da jeg forstod, at vor Frelser netop vil hjælpe dem, som ikke kunne hjælpe sig selv ud af det Onde. Jeg holdt nu ogsaa fast ved ham, og naar de gamle Ting vilde dukke op i mig, sagde jeg strax:

„Thi hvad jeg ei fuldbringe kan,
Har du alt gjort, min Frelsermand;
Derfor, naar jeg ret bange er,
Jeg flyr til dig, o Jesus kjær.“

„Det hjalp mig ogsaa“, vedblev Marie med stille Glæde, „de gamle Tanker forsvandt snart ganske, og nu frygter jeg aldrig mere, jeg er forvissset om, at jeg skal gaa til Himmellens Herlighed og blive salig.“

Da de milde Foraarsvinde begyndte at smelte Sneen i Haagen, gik jeg en klar, sollys Eftermiddag igjen den bekjendte Vej for at glæde mig med Marie over det kommende Foraar.

Jeg blev ikke ført ind i Sygesalen, men i det lille Kammer ved Siden af. Der laa Marie paa den høide Seng, bleg og stille med foldede Hænder. Hvor fredeligt laa hun der, et Stær af den kommende Herlighed hvilede over det stille Maaqn.

Mine hede Taarer faldt paa det indslumrede Barns Lig. Men nu var det jo forbi, hendes korie, dunkle Jordliv, nu stod det forslaaede Barn ved de straalende Lilliemarker, og ingen Engel vilde negte hende Udgang til dem.

Vor Herre Jesus, Gud og Mand,
Som holdt for mig til Døden Stand,
Til Korsfæts Død med Spe og Spot,
Dg gjorde derved Alting godt :
Hør for din Pines Skyld min Bøn,
Dg vær mig huld i Lys og Bøn!

Engang jeg i den sidste Nød
Skal drages med den bitre Død,
Til Dier brister under Bryn,
Dg mig forgaar af Sands og Syn,
Til stum slet Intet jeg forstaaer.
Dg bristeærdigt Hjerteret slaar; —

Naar Menneſter ei hjælpe kan.
O, vær da hos mig, Gud og Mand!
Vær du mit Syn, vær du min Sands,
Vær du mit Lys med Himmelglans!
Forført mig Dødens bitre Kval,
Hør Veien kort til Glædens Sal!

De onde Aander fra mig driv!
Vær du min Aand, vær du mit Liv!
Dg naar du løser Støvet Brand,

Tag Sjælen, Herre, i din Haand,
Til Hvile fød! Min Sjæl i Nag
Sig hvile og til Dommedag!

Dg lad mig da med Fryd opstaa!
Tal selv min Sag, naar Dom skal gaa!
Paa Synden min ei mere tænk,
I Naade evigt Liv mig skænk!
Ja kom ihu din gode Pagt,
Dg gjør det Alt, som du har sagt!

Til evig Tid lad fryde mig
Dit: sandelig, jeg siger dig,
Hvo paa mig tror, som skrevet staaer,
Med ham i Kette ei jeg gaar,
Den bitre Død han smager ei,
Men trodser den paa Livets Bei.

Halleluja! vor Frelser god,
Som mild for os udgjød sit Blod!
Din Naades Ord du gaar ei fra,
Dit Løfte er et trofast Ja,
Thi Ja og Amen er i Dig,
Gud-Faders Ord eoindelig!

De asyriske Udgravninger og det Gamle Testamente.

(Efter Pastor J. W. Grichens Bearbejdelse af en Afhandling af Rudolf Suddentieg.)

V.

(Slutning.)

Efter Menahem fulgte Bekah, der blev styrtet og dræbt af Bekah. Bekah forbandt sig med Rezin af Damaskus mod Juda, hvor den svage Ahas regjerede. De Forbundne drog mod Jerusalem; Stræl og Forsærdelse gik foran det ødelæggende Tog. „Kongens Hjerter og hans Folks Hjerter skjæbde som en Støvs Træer skjæbde for Binden“. (Es. 7.). Men Sais opmuntrede den svage Konge. „Frygt ikke, og lad ikke dit Hjerter forsage for disse ryggende Brandes levende Stumper, for Rezins og Menahem's Sønns brændende Bredde. — — Saa siger den Herre, Herre: det skal ikke ske og ikke være.“ Men Ahas var ingen Sais. Han kendte ikke Israels Bogter, som tronet over Cheruberne, han kastede sig i Assyriens Arme, sendte Bud til Tiglarh-Pileser og lod ham sige: „Jeg er din Tjener og din Søn; drag ov og frels mig af Syriens Konges Haand og af Israels Konges Haand, som har reist sig imod mig.“ Dg Ahas tog det Sølv og det Guld, som fandtes i Herrens Hus og i Kongens Huses

Skattkammere og sendte det som Gave til Assyriens Konge. Og Assyriens Konge lod ham, og Assyriens Konge drog op til Damaskus og indtog det og bortførte dets Indbyggere til Kir, og Rezin dræbte ham" (2 Kong. 16, 7—9.). Forgjæves havde Esaias advaret Kongen mod saaledes at forlade i Vantro og Utroskab mod Herren, forgjæves havde han sagt til ham: „Herren skal lade komme over dig og dit Folk og din Faders Hus Dage, som ikke ere komne lige fra den Dag, Esraim veg bort fra Juda: — Assurs Konge. Og det skal ske paa den Dag, at Herren skal pibe til Fluen, som er ved Enden af Egyptens Stromme, og til Bilen, som er i Assurs Land — — Paa den Dag skal Herren rage med en Ragetkniv, som er leiet hinsides Floden, med Assurs Konge, Hovedet og Føddernes Haar; ogsaa Skægget skal han tage bort" (Es. 7, 17—20.). Nu var det forbi med Ahas's Uafhængighed, og Esaias Ord opfyldtes: „Efterdi dette Folk foragter Siloahs Vand, de sagte rindende, — — se derfor fører Herren over dem Flodens Vand, de mægtige og store, Assurs Konge og al hans Herlighed, — — og den farer ind i Juda, overfylder og strømmer over; indtil Halsen naar den, og dens udspændte Vinger fylde dit Land, saa vidt som det er, Immanuel!" (Es. 8, 6 ff.).

Om dette Tiglath-Pilefers Tog give nu Indskrifterne os noiere Billed og stadfæste fuldkommen Beretningen i 2 Kongernes Bog. „Huset Dnris Land (Samaria) . . . , Befolkningen . . . , hans Folks Eiendom og hans Husgeraad sendte jeg til Assyriens Land. Befaja, sin Konge, havde de slaet ihjel; Husih (Hosea) satte jeg over dem i Kongeriget. Ti Talenter Guld, 1000 Talenter Sølv medtog jeg af dem som Tribut og sendte det til Assurs Land." Hermed maa

sammenlignes 2 Kong. 15, 30.: „Og Hosea stiftede en Sammensvørgelse mod Belah og slog ham og dræbte ham og blev Konge i hans Sted." Men ogsaa Assurs Hevn over Rezin af Syrien berette Indskrifterne (ialfald delvis), og et dervedende sporløst forsvundet Fragment har ogsaa indeholdt Fortællingen om Rezins Død. Hvad angaar den bibelske Beretning om Ahas's Mission til Assyrerne, saa tale vistnok ikke Indskrifterne udtrykkeligt om den; men da Tiglath-Pileser i en af sine pralende Inscriptioner opfører Joahas (Ahas) af Juda som en af sine Tributfyrster, uden at der dog er Tale om nogen Kamp mellem dem, saa er det rimeligt at forklare Tributen som den Pris, Ahas betalte for Hjælpen mod hine to mod Juda forbundne Fyrster. Sammenkomsten mellem de to Konger fandt Sted i Damaskus. Her er Overensstemmelsen mellem de 10 Rilder saa meget mere slaaende, da den kun gjælder en saadan ubetydelig lokal Notits. For han forlod Syrien, siger Tiglath-Pileser, holdt han Hof i Damaskus og gav de omboende Fyrster Audients, iblandt hvilke, heder det, Ahas, Judas Konge, befandt sig.

Overensstemmende hermed beretter 2 Kong. 16, 9.: „Og Kong Ahas drog Tiglath-Pileser, Assyriens Konge, imøde til Damaskus."

Tiglath-Pilefers Eftermand er Salmansar IV, hvem den hellige Skrift tillægger Erobringen af Samaria, medens Indskrifterne kun tale Lidet om ham. Han havde begyndt Beleiringen af Samaria, som havde søgt ved Egyptens Hjælp at ride sig løs fra Assurs Overherredomme; men først hans Efterfølger Sargon erobrede den og bortførte Israël*) og hidførte Opfyldelsen af

*) Efter Contexten maa 2 Kong. 17, 6. for-

Esaias Trudsel: „De Esraims Druknes stolte Krone — —, se, Herren har en Stærk og Vældig, lig en Hagelbyge, en ødelæggende Storm, som en Flom af ødelæggende Bølge slaar han den til Jorden med Magt“ (Ej. 28, 1. 2.). Om denne Sargon, hvis Eksistens man kun kjendte af en parenthetisk Notits hos Esaias (20, 1.), og om hvis historiske Virkelighed man havde begyndt at tvivle, indeholde nu Indskrifterne meget udførlige Meddelelser; disse stadfæste fuldkommen Esaias's Angivelser.

Ogsaa Samarias Erobring, Israeli- ternes Bortførelse og Overtørelsen af Babylonier saavel som af adskillige arabiske Stammer til „Omris Huses Land“ omtaler han i sine Annaler. Blandt disse Kolonister var ogsaa Kuthæer, om hvis Afgudsdyrkelse 2 Kong. 17, 30. beretter: „Mændene fra Kuth gjorde sig Mergal.“ Denne lille Notits har givet Fortolkerne Anledning til de besynderligste Hypotheter (o: Gissninger). Man har gjættet paa, at denne Mergal skulde betyde en Hane eller Planeten Mars, eller endog en Slags kannibalisk Guddom*). Nu har den bibelske Notits fundet sin mest glimrende Retfærdiggørelse. For det Første kaldes Løven

staaes Jaq, at Salmanasjar var den, der indtog Samaria. Denne Divergens (o: Uoverensstemmelse) mellem Bibelen og Indskrifterne maa anerkjendes. Man kan vistnok søge at have den ved at sige, at det anførte Sted ikke efter Ordlyden behøver at forståes saaledes. Der staar nemlig: „Assyriens Konge“, ikke: Salmanasjar. Men dette er en uredelig Afslugt. Derimod kan man og maa man gjøre opmærksom paa, at Salmanasjar, som ved en trearig Belæiring bragte Staden sit Fald nær, i Virkeligheden var dens Erobrer. Dens Indtagelse fandt som den modne Frugt i hans Efterfølger Sargons Stjød strax i de første Uger efter Salmanasjars Død. Dette ophjerte Indskrifterne.

*) En Afgud, som dyrkedes med Mennekes- Reb.

paa flere Basreliefs, som fremstille Løvejagter, med Navnet Nirgal, ja ogsaa Indskrifterne paa Lovetoloserne fra Sargons Palads kalde disse Rjempelegemer Nirgal. Allerede derved er den bibelske Notits angaaende Kuthæernes Afgudsdyrkelse forklaret: disse Fremmede tilbade en Loveguddom. Dermed kunde Eregesen (o: Bibelfortolkningen) stille sig tilfreds. Men den hellige Skrifts Ord skulde paa en endnu mere slaaende Maade blive retfærdiggjorte. Thi et babylonisk Syllabar siger udtrykkelig: „Loveguden, den Gud, som tilhører Folkene fra Kutha.“ Denne kulturhistoriske Trostøb i det Smaa tør sikkerlig ansees som et Bevis for, med hvor megen Ret den hellige Skrift kan gjøre Krav paa at ansees som en samvittighedsfuld og paalidelig Kilde, ogsaa hvad saadanne Ting angaar, som kun har profanhistorisk Betydning; for Guds Riges Historie er det jo uden al Betydning, enten Kuthæerne dyrkede Mergal eller en anden Guddom.

I Juda Rige fulgte efter Ahas den fromme Hiskia. Indskrifterne omtale oftere denne Mand. Overalt sker dette med Hensyn til den Katastrofe, som truede hans Rige, da Assyrien reiste sig imod Egypten, Juda, Sidon, Ekron og Assalon. Den nærmeste, i Bibelen ikke omtalte, ydre Anledning til den assyriske Expedition var, at Bada i Ekron, som vægrede sig for at deltage i den sidoniske Alliance, paa Grund deraf var bleven affat og som Fange overgivet i Hiskias Haand. Saa reiste Sancherib sig mod Hiskia, og denne søgte Hjælp hos Egyptens Konge, Tirhata. Esaias saa heri Vidnesbyrd om Mangel paa Tillid til Herren og advarede mod dette Forbund. „De dem, som fare ned til Egypten om Hjælp og forlade sig paa Hæste, og som stole paa Vogne, fordi de

ere mange, og paa Ryttere, fordi de ere faa talrige, men ikke stue hen til Israels Hellige og ikke søge Herren" (Ej. 31, 1.). Men hans Røst lod forgjæves. Hjulet var kommet i Bevægelse, de politiske Forholde virkede mere end den enkelte Mands advarende Raab: Sancherib nærmede sig. For at hindre Hiskias's Forening med Tirhata og holde sig Ryggen fri, vendte han sig først mod Kongen af Juda. „I Kong Hiskias's 14de Aar drog Sancherib, Assyriens Konge, op imod alle Judas befæstede Stæder og indtog dem. Da sendte Hiskia, Judas Konge, Bud til Assyriens Konge til Lachis og lod sige: 'Jeg har syndet, vend tilbage fra mig, og hvad Du lægger paa mig, vil jeg bære.' Dg Assyriens Konge paalagde Hiskia, Judas Konge, 300 Talenter Sølv og 30 Talenter Guld" (2 Kong. 18, 13—14.). Gaverne havde dog ikke den forønskede Virkning. En Afdeling af Sancheribs Hær under Anforser af Rabshake belejrede Jerusalem. Staden kom i stor Nød. Men Profeten og nu ogsaa Kongen stod faste i Troen paa Herren. „Frøgt ikke, du mit Folk, som bor i Zion, for Assur, naar han slaar dig med Ræppen og løfter din Stav over dig paa Egyptens Vis! Thi endnu en kort og søie Tid, saa er min Harme tilende, og min Brede vender sig til deres (Assyrernes) Fordærvelse" (Ej. 10, 24 flg.). Esaias sit Ker. Rammet af en forfærdelig Plage maatte den assyriske Hær drage stødsvagt bort og lade Jerusalem i Frihed.

Den assyriske Parallelberetning er et Monster paa rutineret Bulletinstil. Først omtaler den Sancheribs Expedition mod Efron og vedbliver derefter, som følger: „Dg Hezekiah, Judas Konge, som ikke havde boiet sig for mig, 46 af hans faste Stæder, hans Fæstninger . . . angreb jeg og erobrede dem. 200,150 Mennesker,

Store og Smaa, Mænd og Kvinder, Esler, Kameler, Dyr og Faar, tallose . . . bortførte jeg. Ham selv, — jeg indefluttede ham i hans Kongestad som en Fugl i et Bur . . . Jeg formindskede hans Kongerige . . . Ham selv, Hezekiah, — Skræk og Fordærvelse for min Majestæt havde overvældet ham. De Soldater, Arbejdere og Bygningsfolk, som han havde samlet til Jerusalems Befæstelse, bragte nu Tribut og med 30 Talenter Guld, 800 Talenter Sølv . . . , og hans Døtre, hans Paladses Mænd og Kvinder, Slaver og Slavinder sendte jeg til Ninive, og for at hvide Tribut og Hyldest sendte han sine Gesandter."

Det kan man kalde diplomatisk Tale. Kongen forstaaer at afvinde sit ulukkelige Tog mod Hiskia den muligst gunstige Side, at tie om sin Ulykke og at spotte over den fiendtlige Konge, til Gjengjæld for, at han ikke havde formaaet at faa Bugt med ham. Derfor taler han om en Svækkelse af Kongeriget, om Kongens Angest, da han sidder som Fuglen i sit Bur. Intet Ord indeholder Beretningen om, at han har overvundet sin Fiende og indtaget Byen. For imidlertid at faa frem et Resultat, der kunde tage sig nogenlunde ud, tager han sin Tilflugt til at arrangere (o: forfalste) Kjendsgjerningerne, idet han sætter den Sendelse af Gaver fra Hiskia, som gif forud for Toget mod Jerusalem, ved Felttogets Slutning, for at foranledige det Skin, at det var en besejret Konges Tribut.

Hvad der i denne Krigsberetning er paafaldende, bortset fra selve Kjendsgjerningernes Overensstemmelse med Skriftens Fremstilling, er Størrelsen af de Gaver, som den israelitiske Konge bragte: dens Angivelse heraf stemmer fuldstændig med Bibelens. Ved første

Diekast er der Uoverensstemmelse med Hensyn til Soltributens Størrelse: Sancherib fortæller, at han har faaet 800 Talenter; i Bibelen heder det, at Hiskia kun gav 300. Da imidlertid det lettere babyloniske Soltalent netop forholder sig til det vægtigere palestineske som 3 til 8, maa ogsaa denne tilsyneladende Uføjelse tjene som et nyt Vidnesbyrd om de bibelske Bogers Paalidelighed.

Rigtignok taler denne Beretning Intet om Assyrernes store Ulykke (2 Kong. 19, 35.); men det var da heller ikke at vente. Interessant er det ligeoverfor denne Tausshed fra assyriske Side at erindre, hvad Herodot fortæller om samme Sag. Af ægyptiske Prester, siger han, har han hørt, at da Sancherib laa ved Grændsen (den ægyptiske) og Alle bævede for ham, havde den ægyptiske Konge raabt til sine Guder om Hjælp og fundet Bøn-hørelse. Utallige Skarer af Mus var nemlig komne ind i den fiendtlige Leir og havde gnavet Assyrernes Buestrænge og Skjoldrammer istykker og derved gjort dem værgeløse; den paafølgende Morgen var da en frygtelig Ud-tæggelse bleven anrettet iblandt dem. Og Herodot selv blev paa sin ægyptiske Reise (som falder omtrent 250 Aar efter Sancheribs Nederlag) af ægyptiske Prester gjort opmærksom paa en Statue af Kongen, der fremstillede ham med en Mus paa den udstoppede Haand og bar denne Indskription: „Se mig og vær from!“ I denne allegoriserede Beretning finde vi en tro Bemyndelse af Grundræfene i den bibelske Fortælling; den fiendtlige Konges Navn, Invasjon, Strækken i Landet, Kongens Bøn til Guderne, Bøn-hørelsen og den endelige Redning.

Fortællingen i anden Kongernes Bog om Sancheribs Tog mod Juda slutter med den Beretning, at Sancherib efter

sin Hjemkomst blev ihjelslagen i Nisrochs Tempel af sine Sønner Adrammelech og Sarezer, hvilke derpaa flygtede til Ararat's Land, medens Assarhaddon blev Konge i Sancheribs Sted. Ogsaa denne Notits stemmer med Indskrifterne, saavel hoed den omtalte Guddom angaar (Nisroch stod i Spidsen for de 3 Guddomme, som udgjorde den første Trias af Guder under Overguden Ju: Nisroch, Anu, Bel), som med Hensyn til Thronfølgerens Navn. Sancheribs Testamente er os opbevaret; han indfatter her Assarhaddon til sin Arving; men ifølge Annalerne var denne hærken den ældste Søn eller den præsumtive Thronarving, da Testamentet blev opjat. For vi maa se heri se Motiverne til Adrammelechs og Sarezers Oprør? En Indskrift af Assarhaddon beretter udførligt om Brodrenes Kamp, om Thronfølgerens Seier ved Rhani-Rabbi og om hans Thronbestigelse i Ninive. Bedømmende Tavle er meget bestadiget. Begyndelsen, som er tabt, skjønes at have indeholdt Fortællingen om Mordet paa Sancherib og Sonnerens Navne, saa at altsaa ogsaa paa dette Punkt den korte bibelske Beretning finder Bekræftelse.

Paa denne samme Cylinder omtales ogsaa Manasse, Konge af Juda, som i Forening med mange andre Fyrster bragte Assarhaddon sin Hyldest.

Hermed er at sammenligne 2 Kron. 33, 11: „Kongen af Assyriens Hærførere tog Manasse tilfange med Kroge og lod ham binde med to Kobberlænker og forte ham til Babel.“ Det Paafaldende i disse Ord er, at Manasse bringes af Assyrerne til Babel, altsaa til den babyloniske, ikke til den assyriske Hovedstad, Ninive. Forsaa-vidt afbiger Bibelens Ord fra hvad Indskrifterne fortælle; idetmindste fremgaar det tydeligt af en anden hidtil ikke nævnt

Jndskrift, at Tyrsterne bragte sine Gaver til Ninive.

Paa dette Punkt bør man anerkjende en Modsigelse, der ikke for Øieblikket kan løses. Men saa meget er klart, at just fordi den bibelske Stedsangivelse staar i Strid med den historiske Tradition, bør den være fri for at mistænkes som et „uhistorisk Sagn“, der er en senere Tilføielse. Et uhistorisk Sagn havde ikke vovet en saadan Afvigelse, men heller gaet i Traditionens vel kjendte Spor. Afvigelsen taler altsaa netop for Stedets Ægthed.

Endelig vende vi os til den Bog, som afslutter den gammeltestamentlige Historiefriivning, Bogen Daniel. „Da tog Kongen tilorde“, heder det i Dan. 4, 30., „og sagde: Er dette ikke det store Babel, som jeg, jeg har bygget til Kongesæde ved min Krafts Stykke og til min Herligheds Ære?“

I en af Nebukadnezars Jndskrifter heder det: „Jeg siger det; det store Hus (Paladset) har jeg bygget til mit Herredømmes Sæde i Babylon; det er Babylons Middelpunkt.“ — Monumenterne omtale naturligvis kun, hvad der er lyst; om den mørke Stygge, som gif ved Siden, iagttage de Taushed. I detmindste er Kongens bekjendte Bannidsperiode ikke ligefrem bevidnet. Allerede Lenormant har gjort opmærksom paa et Elags Interregnum under Nebukadnezars Regjering, idet nemlig en Beslagiet af Kongen, Bellerbarsuk, Magiernes Overste, var i Besiddelse af de kongelige Prærogativer; efterat denne en Tidlang har udøvet Kongemagten, viser Nebukadnezar sig igjen paa Thronen, — og alt dette paa en Tid, som omtrentlig falder sammen med Kongens Sygdom. Og Herodot tillægger en Dronning Nitokris visse Bygningsarbejder, som ifølge Ptolemaeus og Ancyrenus tilhøre

Nebukadnezar. Maaſte staar der snarere Noget herom at læse mellem Linierne i efterfølgende Inscription, der tør indeholde en fint beregnet, tvetydig holdt Hentydning til hin mørke Periode i Kongens Liv. „I fire (?) Aar sydede mit Kongedømmes Sæde ikke mit Hjerte; i alle mine Besiddelser opførte jeg ingen vældig Bygning. I Babylon byggede jeg ikke Bygninger for mig og til mit Navns Ære. . . . I min Guds, Merodachs Dyrkelse. . . . jeg sang ikke hans Pris, ikke heller forsynede jeg hans Altare med Offer, ikke heller rensede jeg Kanalerne.“

Endelig skulde vi Jndskrifterne Studsafstjelse af, at den i Dan. 5, 1. omtalte Belshazar er en historisk Personlighed. Da alle klassiske Forfattere tie om ham, har Fortøllerne været tilbøielige til kun at anvise ham Plads i Forfatterens Fantasi. Dgaa her har Kritiken forhaftet sig. Paa en Cylinder, tilhørende Kong Naboned, omtales Belshazur som Nabunahids (Naboned) ældste Son og paa en Meade, som synes at antyde, at han har indehavt en høi Stilling i Landets Regjering. Han blev antaget til Medregent af sin Fader, ledede Babylons Forsvar mod Cyrus og omkom ved Stadens Indtagelse. Naboned selv kastede sig efter dette Nederlag ind i Borsippa. Belshazar er altsaa en historisk Personlighed, og hans Navn ingen Opfindelse af Daniel; der har virkelig eristieret en babilonisk Konge af dette Navn. Bibelens genealogiske Notits, at Belshazar var Nebukadnezars Son, staar rigtignot foreløbigt i Strid med Jndskrifterne. Men disse bringe en mærkelig Bekræftelse af Siedet Dan. 5, 7. Herlover Belshazar den, som kan tyde Skriften paa Væggen, at han skal blive „den Tredie i Kongeriget“. Pharaos, Nebukadnezars, Akasverus udlove alle i sig-

nende Tilfælde den anden Plads i Riget; hvorfor nævnes her den tredje? Fordi Veltazar var sin Faders Medregent og der saaledes blot kunde blive Spørgsmaal om at tilbyde den tredje Plads.

Den Omstændighed, at Veltazar var Faderens Medregent, forklarer tillige, hvorfor Berossus og Herodotus kalde Babels sidste Konge Nabonidus (Babylons), medens Daniel nævner Veltazar som den sidste. Daniel selv var i Hovedstaden Astenen for dens Fald og var Vidne til den Chaldeiske Magts Undergang. Om nogen Modsigelse mellem de to Beretninger om Katastrofen kan der selvfølgelig ikke være Tale.

Og hermed ere vi færdige.

Nutidens religionshistoriske Studier staa paa mange Maader under forudsatte Meningers Herredømme. Schematet er gjort færdigt paa Forhaand, Resultaterne skal nu, enten de vil eller ikke, passeres ind i dets Rubriker. De historiske Kjendsgjerningers Tale høres endnu ikke med den Respekt, hvorpaa den har Krav. I vor Tid har den saakaldte moderne Verdensanskuelse villet monopolisere al sand Videnskabelighed. Den har lagt den ene Vanskelighed større end den anden i Veien for den religiøse Indbendelse af den guddommelige Aabenbarings Tanker. Det er da tilvisse mærkeligt, at just i en saadan Tid de fra historisk Side reiste Betænkneligheder skal hvækses fra Dag til Dag, jo større Resultater den Videnskab bringer for Dagen, som i bogstavelig Forstand graver i Dybet, — ja at disse Vanskeligheder skal forvandles til ligesaa mange Vidnesbyrd for Sandheden af, hvad der tidligere har været saa haardt ansegtet.

Stedse lydeligere, stedse mere trinnsfærende og spottende har det Naab Lydt: „Jo grundigere Forstningen er, jo rigere vor Viden bliver, desto fiendtligere mod Gud og hans Ord.“ Lige det Modsatte er Tilfældet. Det religiøse Bevis for sin Sandhed har den hellige Skrift alle Dage fort. Det historiske Bevis vil blive leveret i større Fyldde, efter som den historiske Forstning strider frem. En liberal katolsk Theolog i vort Aarhundrede har sagt, at ethvert virkeligt, epokegjørende Fremskridt i den menneskelige Udviklings Historie er ja langt fra i og for sig at være fiendtligt mod den religiøse Erkendelse, at det meget mere bærer i sig Betingelserne for en fyldigere Udvikling af den. Den samme Tanke har den eraste Naturerkendelses gamle Mester Franz Bacon udtalt i det noksom bekendte Ord: „Philosophia obiter libata a deo abducit, plene hausta ad deum reducit“ (∴ et overfladisk Studium af Videnskaberne — egentlig: af Philosophien — fører bort fra Gud, men et dybere Studium fører tilbage til Gud).

Begge Udsagn finde sin Anvendelse paa den hellige Skrifs Historie. Endnu kæmper den en Kamp paa Liv og Død mod Overfladiskhed, Uvidenhed, Foragt og Haan. I sin mere end tusendaarige Videlseshistorie har den dog ikke manglet de heldigste Triumfer. Ignoreret (∴ overseet) er den bleven, spottet, hadet, forfulgt, ja bogstavelig traadt i Støvet. Det er skeet utallige Gange. Dog lever den og virker med usvækket Kraft; den fører stedse paany Beviset for, at den ikke er af menneskelig Oprindelse. Det evige Livs Kræfter udgaar fra den, fordi Guds Aand virker i den og gjennem den.

Olje i Vandet.

(Stilling-Mag. efter All the year round.)

J et ukunstlet, men gribende Br. v — gribende fordi det var saa ukunstlet — har Oppasseristen i det uhyggelige Gibernia i sin Tid skildret dette Skibs Stjebne og nogle af de Personers Lidelser, som befandt sig der ombord. Skibbruddet behøver vi her ikke udførligere at opholde os ved; det ligner saamange andre, der oftere er beskrevne. Et i alle Maader godt udrustet Postdampskib forlod New York en Dag i Midten af November Maaned stolt og majestætisk, og fuldt ladet med Passagerer, Postkætte og Handelsvarer. Alt gik godt omtrent en Uge, men da blæste der op en af de Storme, som uafbrudt rasede og anrettede saamegen Ødelæggelse de sidste Uger af Aaret. Nu gik Alt galt; Maskineriet gik istykker og Skibet fyldtes saa hurtigt med Vand, at det blev nødvendigt ufortøvet at forlade det. Den 25de samme Maaned hejedes Baadene ned og Passagerer og Mandskab steg i dem. Den største Del af de stakkels Skibbrudne saa aldrig mere Land. Oppasseristen var ombord i den Baad, som var heldigst, og da denne naaede Land, var hun en af dem, som skrev korte Beretninger om Skibbruddet. Hun fortalte blandt Andet, at Kapteinen paa deres Baadfart havde hældt Olje ud i Vandet for at stille de oprørte Bolger og til en vis Grad forhindre Søen fra at flaa ind i den aabne Baad — Søraafen dæmpedes og Bolgerne skulpede ikke mere hid og did, men udjævnet blev de egentlig ikke. Om Oljen var bleven taget med ombord udtrykkelig i den Hensigt, ved vi ikke, men vi ved, at den blev brugt to eller flere Gange denne stjebnevangre 25de November.

Denne Hælden Olje i Vandet er en besynderlig Foreteelse. Den er slet ikke ny, har tværtom længe været baade kendt og brugt, og dog har vi i Almindelighed kun et utydeligt Begreb om, hvad det er godt for. Det hører ikke med til vore Hverdags-Erfaringer.

I gamle Dage vidste næsten alle Søfarende, at Olje havde den Virkning at stille Bolgerne. Plinius bemærker, at Dykkere i Middelhavet og Archipelagus pleiede at tage et Stykke Svamp dyppet i Olje i Munden, hvorved de fattes istand til at være længere under Vandet end andre Dykkere, som ikke var forsynede dermed. Da Dykkeren maa tilbageholde af den Ande han kan og saa længe som han kan det, er det ved første Nødsnød vanskeligt at forstaa, hvorledes dette kan lade sig gjøre paa denne Vis, men det bliver snart af sig selv indlysende. At man tog Olje i Munden var for at stille de smaa Bolger paa Havets Overflade, som forhindrede Lyset fra at trænge ned til Bunden med et saa vedholdende Skin, som er nødvendigt for, at Dykkeren ufortøvet kan finde de Smaating, han søger efter. Han kniber lidt Olje ud af Svampen med Munden, dette stiger op paa Overfladen, gaar udover den og stiller Bolgerne saa meget, at Dagslyset trænger tilstrækkelig ned gennem Vandet. At en Mængde Fiskere og Baadsmænd har brugt noget lignende, viser, at vor Forklaring er høist sandsynlig. Dr. Halley omtaler at han saa, at nogle af de indianske Dykkere paa Florida var under Vandet to Minutter ad Gangen, og han lagde Mærke til en tynd Olje-

hinde, som lettede deres Arbeide. For halvandet hundrede Aar siden pleiede Fiskerne paa nogle af Hebriderne, naar Søen gik høi, til Enden af et Loug at binde en Deig, der var æltet af Sofuglesedt, og lade dette dyppe ned i Søen efter Koret; Djen af Fedtet stillede Volgegangen. Lisabons Fiskere bruge ofte lidt Olje til at stille Volgerne mellem Eskerene paa Tajo med, naar de vil sætte over den. Under Gibraltars Beleiring i forrige Aarhundrede lagde de engelske Officerer ofte Mærke til, at spanske Fiskere hældte lidt Olje paa Søen, for at de skulde kunne se Østerserne paa Bunden. Sildefiskere ved Skotlands Kyster kan i lang Frastrand se, naar en Stime nærmer sig, saa glat og blankt ser Vandet ud af Sildens Olje. Sæl-fangere i Ishavet har ofte lagt Mærke til, at Havet, naar Selene spiser oljeagtige Fiske (hvilket de ofte gjør), bliver meget glattere ovenover dem end andre Steder. Man har ofte seet, at Havet er forunderlig stille i Kjølvandet af et ladt Hvalfiskestib. Dette hidrører fra de saa Oljedraaber, som paa den ene eller anden Maade kaner sig Vei ud af Stibet, eller som maasse pumpes op med det staaende Vand fra Kasternumet. Ved nogle Kyster, hvor Fisken har puneres iftedetfor at fanges med Net, hældes lidt Olje paa Vandet, for at Fiskerne kan se sit Bytte dernede.

Dr. Franklin, som aldrig blev træet af at udfinde en videnskabelig Grund til Alt, hvad der kunde forklares videnskabeligt, besluttede at anstille Forsøg med at hælde Olje i Vandet. Han havde baade læst, hørt og seet, at Olje brugtes paa denne Maade, enten for at gjøre Rejsen sikrere og behageligere eller for at saa Dagslyset til at trænge ned i Vandet, og han onskede at lære Aarjagen dertil at kjende. Først forsøgte han det

med et Tjern paa en Eng; han valgte Vind siden og hældte lidt Olje ud over Vandet. Hurtigt spredte den sig længere og længere udover til den modsatte Side, indtil en stor Del af Tjernet var overtrukket med en ganske tynd Hinde, og Vandet blev ganske stille. Vi frøgtter dog for, at der har ind sneget sig en Feil i Beretningen om dette Forsøg, thi det er vanskeligt at tro, at en Tjeste Olje kunde gjøre et stort Stykke af Vandets Overflade glat som et Speil, og saaledes lyder Franklins Beretning. En anden Gang anstillede han sit Forsøg i en dyb Havn. Han lod en Baad lægge for Anker et lidet Stykke fra Stranden og en anden reise frem og tilbage imod Vinden. I denne Baad var der en Mand, som uafbrudt hældte lidt Olje ad Gangen gennem et Hul i Korken. Franklin sad i den anden Baad og iagttog, hvad Virkning Oljen gjorde, medens andre Folk saa til fra Strandbredden. I Lø af den Baad, som laa for Anker, saaes liden eller ingen Forandring, men ude mod Vind siden spredte Oljerenden sig vidt og bredt og forhindrede Volgerne fra at brydes, stumme og røge.

Det stakkels Hibernia var slet ikke det første Skib, hvis Mandskab havde Grund til at prise Djens Magt over Volgerne. Omtrent for et Aarhundrede siden gjorde en hollandsk Ostindiesarar en Reise til Ostindien, og Alt gik godt indtil den kom i Nærheden af Verne Paul og Amsterdam. Her rog det op med en Storm og Kapteinen hældte nogle Uncer Oliven-olje ud i Søen for at Volgerne ikke skulde slaa over Stibet; Planen lykkedes og Stibet fortsatte lykkelig sin Reise. En af Passagererne skrev i et Brev til den hollandske Gesandt ved Hoffet i St. James, at Folk, som senere havde hørt denne Tildragelse, havde været saa vantro, at han og Officererne ombord havde

maattet undertegne et Papir, hvorved Fortællingens Sandfærdighed bevidnedes, saa vanskeligt maa det have været at tro, at en liden Smule Olje kunde gjøre den Virkning paa et stort Hav. Utallige lignende Exempler findes spredte hist og her mellem forskjellige Reisebeskrivelser. Et af de mange Handelskibe, som farer mellem Manilla og Singapora, havde for nogle Aar siden en forunderlig Oplevelse af dette Slags. Det fik paa sin Reise Storm og oprørt Sø. Bludselig blev Søen forunderlig stille, endstjønt det fremdeles blæste en Storm, og Skibet seilede tre Dage hurtigt og godt over Volger, som oien synlig var stillede med Olje. Senere blev det opløst, at en Brig kort før var afreist med en Ladning Kokosolje, at nogle af Fadedene var bleven bestadigede under Stuvningen og den spildte Olje pumpet ud af Kasterummet i Søen. Skibene var to hundrede engelske Mil fra hinanden, og dog naaede Oljehinden fra det ene til det andet.

Før omtrent ti eller tolv Aar siden afreiste en Skruedamper, ladet med Korn fra Kjøbenhavn, for at gaa om Jyllands Nordkyst ind i Nordjøen. Idet den nærmede sig et stormfuldt Forbjerg, begyndte Søen at gaa meget høi; Dampere trak meget Vand, Mastinerne op-hørte at gaa, den ene Jild slukkede efter den anden og det stakkels Skib rullede hjælpeløst omkring paa Volgerne. En Skonnert opdagedes i et Par Mils Afstand, og der beslittedes, at alle Mand skulde gaa i Baadene, forlade Dampere og se til at naa Skonnerten. Folkene hældte lidt Olje i Vandet, idet de reiste, og derved stillede de oprørte Volger, saa at de havde mindre at kæmpe imod end ellers vilde have været Tilfældet.

Nu ved man nogenlunde, hvorfor og hvorledes Oljen kan have denne heroli-

gende Virkning; men i mange Stykker er dog dette Særshyn endnu uklart. Forsøger man ved Hjælp af Vinden at gaa Volger til at gaa paa Overfladen af Olje i et Fad, lykkes det vanskeligt. Dette kommer sandsynligvis af Olie's Klæbrighed, der er maaste ogsaa mindre Tiltrækningskraft mellem Luft og Olje, end mellem Luft og Vand. Virkningen er oien synlig langt mere fysisk end kemisk. Dr. Franklin mente, at Olie gradvis betog Luften dens Magt til at oprøre Vandet. Naar Vinden blæser hen over Havsladen kruser den først Vandet, vedbliver den at blæse bliver det til smaa Volger, disse bliver større og større indtil der gaar Brændinger, — men dette er ikke nødvendigvis Følgen af en voldsom Storm; en ikke stærk Vind har samme Virkning, naar den blæser uafbrudt. Saaledes er det under sædvanlige Omstændigheder; men nu om Olie. Idet en Draabe Olje udvider sig til en stor og forunderlig tynd Hinde over Havsladen, maa der være et Slags tilbageholdende Kraft tilstede mellem de enkelte Dele, hvoraf den bestaar; men dermed være det, som det vil, den tynde Hinde er glat og jevn, saa at Vinden ikke kan gribe fat i den, der findes ikke en eneste Hage ved den, som kunde bewirke en Krukning. Olie flyder et Stykke med Vinden og virker som et Slags Glidebane, hvorpaa Luften glider henad Vandet. Er Vinden stærk, bliver hver stor Volge bedækket med et Slags bukket Krukning af smaa Volger eller Kruninger, og i enhver af disse Kruninger har Vinden et fast Tag og kan oprøre dem mere; men naar der er Olie paa Overfladen, dannes der ikke saadanne Kruninger, uagtet de store Volger er der. Olie forhindrer ikke de store Volger fra at rulle og hæbe sig, men den bewirker, at de ikke bliver større

derved at nye Volger opstaa ovenpaa dem. Hvad der hændte med Baadene ved Danmarks Kyster viser tydeligt, at dette er Tilfældet. To af Baadene var forsynede med fem Galloner Olje hver. Medens Folkene brugte Varerne, holdt Kapteinen i den ene Baad Die med Volgerne, og i det Dieblit en Sø nærmede sig og saa ud til at ville overstykke dem, hældte han en kvart eller en halv Pot Olje ud af Randen; dette bevirkede at Volgen ligesom delte sig og gled bort til begge Sider af Baaden. Kapteinen holdt saa godt Hus med Oljen i den lange Baad, at den varede til de naaede Stonnerten, men Styrmanden i Redningsbaaden odskede vel meget, Oljen slap for tidlig op, og den sidste Del af Reisen maatte han fjempe sig frem mellem meget høi Sø.

Arbejdskraft i enkelte Handelsgrene ved Bessed om Olsens ovennævnte Egenstaber, ffjont ikke i Forbindelse med Volgerne. Naar en Oplosning af Sukker eller hvilken som helst anden Oplosning koges i et aabent Kar over Ilden og staaer i Fare for at koge over, hælber man blot lidt Olje deri, og de sydende Bobler forsvinder strax. Og endnu simplere, ifald vi med et Stykke Sæbe gjør et Mærke indvendig omkring Karret midt imellem dets Rand og den overste Flade af den kogende Vædske, vil Olsjen i Sæben danne et Slags Trykkræds, ovenover hvilken det ikke koges, eller som ialfald forsinkes Overkogningen. Skadelige eller usunde Dunster kaa til en vis Grad forhindres fra at stige i Veiret ved saadanne Midler.

Thorvaldsen og hans Kunst.

(Citer et Foredrag af Martin Hammerich.)

(Fortættelse.)

Med sin modne Aands Tænksomhed og sit prøvede Mesterskab i at forme baade efter det Levende, som i Brynstbilleder, og efter Indbildningskraftens Synner, havde dog Thorvaldsen neppe været udrustet til saadanne kirkelige Fremstillinger, hvis han ikke, under sit Ophold i Rom, havde gjort sig fortrolig med Forbilleder ogsaa i den kristelige Billedkunst. Det var navnlig ældre italienske Malere, som i Middeldalderen, Slægt efter Slægt, havde malet hellige Billeder til Kirker og Klostre, dels paa løse Tavler til Ophængning, ligesom vore Altertavler, dels paa Muren i vaad Kalk; den ældste Maade, der var gaaet

i Arv ligesaa Oldtiden, var ved „Mosaik“ eller kunstig indlagte fine faraae Taal af forskjellig Farve, saaledes ordnede, at de ved at sees i Fraastand givede et samlet Billede. Paa den ene eller anden Maade havde da Malerne, ud af den katholske Folketro, de selv levede i, fremstillet Helgener, Martyrer, Erkeengle, Kristus og hans Apostler, Jomfru Maria, Johannes den Døber, kort alle Kirkens Hellige, snart en enkelt Stikelse, snart flere, i stille Betragtning eller handlende i en af de Tildragelser, der fortællses i Bibelhistorien eller den katholske Sagnhistorie. Nye Mestere havde taget op efter de tidligere — ikke

altid selv villet begynde forfra —, og saaledes havde der lidt efter lidt dannet sig sælles ledende Forestillinger om Evangeliet's og Oldkirkens vigtigste Personligheder, om deres Skikkelse, Dragt, sindbilledlige Særtheder og hvad der ellers hørte til at skildre deres Væsen og skjelne dem indbyrdes. Den levende Kilde til saadanne sælles Forestillinger var Jagttagelser af det Liv, der vorte sig i Folk og Menighed i de Tider: Johannes den Døber var Bodsprædikan, Jomfru Maria den Livsfuldste af Kvinder, Apostelen Peder den Klippefaste, Johannes den Elskelige, omtrent saaledes som Bodsprædikanen, Kvinden i sin jomfruelige Renhed og Fromhed, den stærke, den milde Troeshælt var kjendt i det virkelige Liv. Og derved bleve igjen alle disse Skikkelser til staaende Grundbilleder af det kristne Samsfundsliv. Det var det Samme, som var seet i den græske Oldtid, da Slægter af Billedhuggere, ud af den græske Folketro og støttede til Jagttagelser af det omgivende Liv, havde fremstillet Oldtids Guder og Helte og i dem Grundbilleder af Natur og Mennekelivet.

De gamle italienske Maleres Kirkebilleder havde Thorvaldsen seet paa i Aarenes Løb; især elskede han Rafael, en af de fænesten i Rækken og, med sin Storhed og Oprindelighed som Kunstner, tillige saa freidig til at tage op efter Forgjængerne i den kristelige Billedkunst, at dens Straaler brydes og samles hos ham fremfor hos nogen Anden. Det er muligt, sjønt ikke vist, at Thorvaldsen har lært et eller andet Træk af Rafaels Billeder og at han ved dem kan have faaet mere Mod til s. Ex. midt imellem Tilhørerne i „Johannes's Prædiken“ at stille et Par Børn, der er optagne af Jægerens Hund, og ligeledes i de store Relieffer til Frue Kirke at mildne Stem-

ningen og trække Begivenheden nærmere ved at flette deslige ufskyldige Livsbilleder ind i sin Gjensfortælling af den stille Uges Evangelier. Til sine Apostelskikkelser havde han de nærmeste Forbilleder i Billederne af de hellige Mænd, enkeltvis fremstillede, og navnlig i de oldkirkelige Mosaikbilleder, grove og grimme af Træk, men storladne og med en Afglands af den græske Oldtids Billedkunst. Rimeligvis har Thorvaldsen, mens han gjorde sine Udcast, paany seet sig om i de gamle Kirker i Rom, især dem, der laa i hans Nabolag. Men Støtte for hans kirkelige Fremstillinger var ikke noget enkelt Kunstværk eller nogen enkelt Kunstner, men hele den ældre kirkelige Kunst, der begynder med plumpe Mosaiker og har sin fejresten Blomstring paa Rafaels Tid.

Rafael var født i Italien netop samme Aar, som Luther blev født i Tydskland. Han begyndte i en ung Alder og gik dengang saa trostvig i sin Mesters Spor, at man næsten ikke kan skjelne deres Billeder; siden lærte han sit Fødelands største Mestere, ogsaa den græske Billedkunst, at kjende, og slog mere og mere sine Vinger ud. Han døde, da han var 37 Aar gammel, men har efterladt sig udbredte Verker i Mængde. Mange af dem er Altretavler til Kirker: Jomfru Maria med Kristusbarnet paa Armen, omgivet af Engle og hellige Mænd og Kvinder, forskjellig valgte til hver af Kirkerne. Andre er Bægmalerier i de store Sale i Pavens Slot: et forestiller Hansmanden Heliodor, som udjages af Templet, et andet Apostelen Peders Befrielse af Fængslet; de fleste handle om den hellige Kirkes Magt og Seier over sine Fiender. Til Udførelse ved Bævning i kostbare Tapeter, som skulde op-hænges i Pavens Kapel paa de store Festsdage, malede Rafael i Legemsstor-

relse Begivenheder af Peders og Paulus's Liv, efter „Apostlernes Gjærninger“: Peder med Johannes, da han helbreder den halte Ligger ved Templets Dør, Paulus, som fra Dombhusets Trappe prædiker for Hedningerne i Athen, og flere andre. En Samling Kobberstik efter disse Tapetbilleder horte til de første Kunstfager, Thorvaldsen købte sig i Rom; en liden Haandtegning fra Mesterens egen Haand havde han hængende over sin Seng.

Hvad der fremforalt udmærker Rafael, er Gaden til at sammenstille flere Stikfælsler til en indbyrdes Handling og ved dem fortælle den simpelt og udtryksfuldt, som greben ud af Livet, og dog i Fremstillingen lutret til en forklaret Skjønhed. I Rafaels bibelske og andre fortællende Billeder, om Ting, han aldrig havde seet med sit legemlige Øie, har man i enhver af hans Stikfælsler altid en enkelt Menneskesjæl i et enkelt Dieblisks Stemning, enhver i den Sjælsstemning, som gennem Stilling, Mine, Dietkast uvilkaarlig udtrykker hans Del i Diebliskets Handling. I den sjælsfulde Fremstilling af fromme, rene, ophoiede Stemningers Korelsjer havde Rafael neppe sin Lige; deri har navnlig Thorvaldsen hverken kunnet eller villet maale sig med ham.

Noget ligger hos Kunstneren, men Noget ogsaa i Kunst-Arten. En Maler kan med sine Farver vise os Ansigtets Blegthed eller Friheds, Dietstenens Retning og Størrelse, Diet's Glands, det fugtige Blik, den blussende Kind. Billedhuggeren har ikke disse Udtryksmidler. En Maler kan stille mange Stikfælsler sammen i Billedets Dybde, vise dem lige forfra saa godt som fra Siden, i Forskruininger og halv skjulte af andre, gribe dem midt i en voldsom Bevægelse og dæmpe Bevægelsens Uro ved de omgi-

vende Stikfælsler; han kan stille dem i en Lysning eller i mørke Skygger. En Billedhugger har til sit ensfarvede Stoffenten Relieffet, hvor en større Skare maa udfoldes i Længden, om end med al Frihed og Afværling i Bevægsler og ikke saa at sige „i Gaafegang“, saa dog oftest En for En, eller — hvad vi her nærmest tale om — han har Billedstøtten, Standbilledet, med en enlig Stikfæls, sjelden nogle saa tæt sammenluttede. Til denne Enlighed — og til den Stilhed og Ro i Bevægelsen, vi nævnedes ved Thorvaldsens Merkur*) — og til en Billedhugger's tarvelige Udtryksmidler svarer da Valget af stille Emner med klare, rolige, betydningsfulde Stikfælsler, af et Grundpræg, der kan omfatte flere beslægtede Sjæle og flere ensartede Stemninger. Det er Emner for Billedstøtten, og en Mesters første Dyd er at nøies med, hvad hans Kunst formaar.

Dette Maadehold viste Grækenlands største Mestere, og det stemte saa ganske med Thorvaldsens medfødte Egenheder baade som Menneske og som Kunstner. Han viste det lige fra først af i Valget og Behandlingen af sine Emner, nu atter ved hver enkelt af de Billedstøtter, han, paa Grundlag af Middeldalderens kirkelige Kunst, udferte til Frue Kirke: saa forskjellige de ere i Stikfæls og Handling, har de alle noget Omfattende i deres Personlighed og fremstille den i dens Helhed. At den klare, protestantiske Førelingsmaade stemmer bedst med Billedhuggerarbejder, ligesom den katholske med Malerier, havde han ment

*) Vi har maattet udelade det lille Stykke om Merkur og Argus, da det fører ind i en Del „Gudejagt“, som „For Hjemmet“ ikke kan giengive. Reb.

og yttret, længe før han her fik Veilighed til at tydeliggjøre det ved en Prøve. — Bygmesterens Plan var forresten, at Apostlerne skulde opstilles i Fordybninger, indhulede i de flade Sidepiller, og altsaa halv gjemmes og skjules af Murverket. Det kunde han ikke finde sig i; men da han ikke var meget for Skrivers og Kjøvl, greb han til den Udvei at gjøre dem for store til Fordybningerne: han er ialfald mistænkt for, at det var en forsætlig Feiltagelse. Da de i sin Tid bleve udpakkede i Kjøbenhavn, vakte det stor Forstrækkelse, at de ikke passede til Maalet. Man besluttede sig da til at tilmure de 12 Fordybninger og stille Apostlerne frit ud langs med Sidepillerne, og Enhver saa snart, at først nu blev det som en Skare af hellige Vidner, der leder op til den forklarede Skikkelse ved Alteret.

Billedstøtter af berømte Mænd.

Andre Opgaver til Billedstøtter i overmenneskelig Størrelse havde Thorwaldsen fra fremmede Lande og af en ny Art, nemlig som personlige Afbildninger, saakaldte „Portræt Statuer“ af høitfortjente Mænd, hvis Minde deres Landsmænd vilde hædre og styrke sig ved og indprente de kommende Slægter: den Nytte kan Billedhuggerens Kunst fremfor nogen anden gjøre i det offentlige Liv. Forbilleder for Fremstillingen var her ikke, som ved Jafon og Merkur, den græske Oldtids Gude og Heltefigkkelser; heller ikke, som ved Apostlerne, den kristne Middelalder's Helgenfigkkelser, forskjellig mærkede af det aandelige Liv's dybere Kjørelser og, efter en halv uvilkaarlig Vedtægt, klædt i storflaede, folderige Klædebon; Forbilleder var snarest den græske og romerske Oldtids Fremstillinger af berømte Statsmænd, Rejsere

Talere og Digtere, som de gif og stod, og Thorwaldsens egne mangfoldige Brystbilleder eller fuldt udforte Portrætstatuer af Rulevende: to kvindelige Statuer (Grevinde Ostermann, siddende, og Fyrstinde Baryatinska, staaende) høre til hans finest gennemførte Arbejder. Opgaven var dog ikke ligefrem Afbildninger af Privatpersoner, men folkelige Skikkelser fra en given Tid og et bestemt Sted, med de klare Grundræk af Personligheden og dens Livsforhold, og saa lignende som muligt.

Til Hovedstaden i Polen var det, som sagt, Billedstøtter af en af Polakernes tapre Hærførere tilhest („Poniatowski's“ Rytter-Statue) og af deres berømte Stjernefyndige Kopernikus. I en tydsk By (Mainz) ved Rhinen vilde de opreise en Billedstøtte af Bogtrykkerkunstens Opfinder Gutenberg, som var født der for fire til fem hundrede Aar siden: for hans Tid, da man maatte hjælpe sig med haandskrevne Bøger, kunde en god Bog, smukt afskreven, koste ligesaa meget som en Bondegård; der var ogsaa kun saa af dem; men den simple Opfindelse af Gutenberg, at sætte og trykke med løse Bogstaver, har været frugtbar fremfor nogen anden i den nyere Tid, og nu kan selv den Fattige læse sin Bibel, om han vil, og Bøger træffer man i de fleste Huse. I en tydsk By*) vilde de have en Billedstøtte af deres Bysbarn Digteren Schiller, død i vor Aarhundrede: han er Tydsklands mest elskede Digter, og hans tankerige, hoisindede Digte, Sorgespil og andre Skrifter har havt stor Del i hans Fædrelands Opsving; de ere læste i mange Lande og oversatte paa flere forskjellige Sprog.

*) I Stuttgart, Hovedstad i Württemberg. Red.

Disse Mænd, hver i sit Fag, var vel værd at hædres og mindes. Det gjaldt nu om at vise, hvorledes de havde seet ud. Dertil havde Thorvaldsen Portrætter og andre Dphtysninger til Hjælp, og efter Ansigtet vidste han at passe og stemme den hele Skikkelse. Han fremstillede Kopernikus i siddende Stilling, med det tænksomme Hoved vendt opad mod Stjernehimlen, og i Hænderne en Pasjer og et cirkelrundt Redskab til at maale Stjernernes Høide; Dragten er som de Verdes paa den Tid. Gutenberg, med et Udtryk af Forstandighed og Dngttighed, er fremstillet staaende, i Armen har han en latinsk Bibel, den første Bog, der blev trykt, i den høire Haand har han stobte Bogstaver; han er klædt i gammel tydsk Borgerdragt. Paa Fodstykket sees i ophøiet Arbeide Opfinderen med en Lærling, ved sin Skriftkasse og ved sin Bogtrykkerpresse. Da Kunstværket var færdigt, tog Thorvaldsen ingen anden Betaling end Godtgjørelse for sine Udlag; til Tak blev han Bresborger i Gutenbergs Fødeby. Schiller er fremstillet i Nutids Dragt, staaende, som hensunken i en Tanke, med Laurbærkrands om det sænkede ædle Hoved, Fligen af hans sølberige Kappe er kastet om høire Arm, i Hænderne har han Bog og Pen. Ham havde Wiange kjendt personlig, som nu glædedes ved ligesom at gjense ham i det skønne, levende Billede; den Dag, det blev afløret, under Sang og Klokkelang, var en Festsdag i Byen og vidt om i Landet. Disse tre mægtige Billedstøtter — Schillers over halvlyvende Allen (18 Fod) hoi — er alle stobt i Bronze. Det var en Ære for Thorvaldsen, at han, fremfor nogen indseet Kunstner, blev valgt til at udføre dem.

En ulige større Ære var det dog, da han i Rom fik Bestilling paa et Min-

desmærke over den nys afdøde Pave Pius den 7de, til at opstilles i den store Pederskirke, i Marmor. At Thorvaldsen blev udseet til at udføre et af Mindesmærkerne i Pederskirken, over en Pave, var en saameget større Hylgning af hans Værd mellem Kunstnere, som han var en Udlænding, der saa bitterlig blev foretrukken for Italiens egne Billedhuggere, og tilmed en Lutheraner, altsaa efter Katholikernes Førestilling en Kjæfter. Det var jo næsten forargeligt; men da det først var afgjort, blev det en saa stor Begivenhed, at der under Udarbejdelsen blev fra Rom maanedlig berettet, hvor langt Arbeidet siden sidst var rykket frem mod sin Fuldendelse. At den da regjerende Pave (den 12te, 1826) en Dag besøgte Thorvaldsen i hans Verksted, for at tage Mindesmærket i Diehæn, var en Vresbevisning, der gjorde megen Opsigt og blev længe erindret*).

Personlige Forhold.

Det manglede heller ikke paa de rent udoortes Vresbevisninger, Slagstygger af en Mands Fortjenester: det er kun Skygger; man kan dog undertiden se af dem, hvor stor den Mand er, som kaster saadan en Slagstygge. Allerede i mange Tider havde Thorvaldsen Aar efter Aar faaet nye Breve som Vresmedlem, saa af en, saa af en anden Kunstskole — i Italien, hvor der er Kunstskole i enhver større By, i Tydskland, i Frankrig, Holland, Portugal, Nordamerika, ogsaa i Norden, overalt —, og nye Ridder-

*) Man erindre, hvilket forjæderligt Rigdom er blandt Katholikerne drives med Paven, for hvem man bøier sig i Støvet, saa det endog anses for en Naade at faa Lov til at tæse hans Tøffel. (Se om Pavedømmet 2 Theologiske 2det Kapitel.) Red.

Ordener fra en Mængde forskjellige Riger og Lande; han havde, blandt flere stadig vøgende Samlinger, en Skuffe fuld af Ordener, og engang imellem viste han dem frem til Folk, som det kunde mere mere at se paa dem end paa hans Kunstverker og Oldsager. Den første, han havde faaet, og som han var blevet meget glad over, var Dannebrogssordenen; siden den Tid, det var nu mange Aar siden, gif han i Italien under Navnet Cavaliere Alberto, Ridder Bertel, da nemlig Folk der i Landet har ondt for at udtaale vore Esternavne og helst holde sig til Fornavnene. Nu var han Ridder af utallige Ordener. Kong Ludvig af Baiern, som var en stor Kunstelsker og oftere kom til Rom, hængte en paa ham i hans Verksted, „ligesom man hædrer en Feltherre paa Valpladsen“; han stod paa en fortrølig Fod med Kunstneren, ruabte op til ham fra Gaden og fik ham til Vinduet for at sladre med ham: i Rom lod det sig gjøre. Paa sine Udflugter til Tydskland, paa Arbeidets Begne, kunde Thorvaldsen selv ikke undgaa en reisende Konges Besørligheder: med at tage imod til alle Tider, høre paa lange Taler, være vennensæl uden at kjende saa meget som Navnet paa sine Venner og, naar man er kommen til Ro om Natten, at blive vækket op af sin Sovn af Sangforeninger. Lettere gif det i Rom.

I Byens fornemme Kredse, romerske som udenlandske, var han velset; han søgte dem ikke, men de søgte ham, og han pyntede i et Selskab. Der var en Fintred og Værdighed, en egen „majestætistisk Simpelted“ i hele hans Fremtræden; han var en høi og kraftig, suunt Mand, lys, blaasiet, som en Nordbo af rent Blod og var paa sin rolige Maade venlig mod Alle. En aandsfuld ung

Tonedigter*), som traf ham i glimrende Selskab og vandt hans Hjerte ved sin Musik, har i et Brev bestrebet det Indtryk, han traug fik af ham. „Det er en Mand som en Løve, og saa ser han saa klart ud af Vinene, som om Alt maatte danne sig i hans Sjæl til Form og Billede. Han er blid og venlig, fordi han selv staar saa høit; alligevel tror jeg, at han kan glæde sig ved enhver Smaating. Det er en Vederbørgelse at se en stor Mand, Frembringeren af udbødelige Verker, og se, at han er et Menneffe, ligesom andre.“

Til dagligt Brug levede Thorvaldsen ganske som han havde lyst til, og det var meget tarvelig, baade i Spise og Klæder. Her havde han Lov dertil, og det skønnede han paa. Da de frie Kunstens Dytkere gjerne elske og trange til et tvangsfrit Liv, trives de saa meget des bedre i Rom, som man der fremfor de allerflestede Steder har sin Frihed til at gjøre og lade, hvad man vil. Italienerne passe sig selv; de Fremmede gjør ligesaa. Under Fylken af aandelige Indtryk fra Kunst og Historie og under den friste Ind- og Udstrømning af Reisende, samler der sig i Rom en staaende og stiftende Bejolkning af Menneffer, der alle har Noget at glæde sig og opbygge sig ved endog saa i deres ledige Timer; det er ikke som i mangel liden By eller Landsby, ogsaa mangel stor By, hvor tidt en Mand kan bryde sig mere om, hvad hans Nabo og Gjenbo gjør, end hvad han selv gjør, og en Røne ikke mindre. Thorvaldsen kunde, uden at forarge Noget, gaa paa Gaden til og fra Verkstedet i sin simple blaa Frakke, med sin store Hund og med en blød Lerkagle, som han trillede mellem Fingrene, altid tilføds. Han holdt ikke Rjø-

*) Felix Wendelssohn-Bartholdy, December 1830.

retoi, heller ikke Palads, skjønt han nu var en stor og en rig Mand; heller ikke Tjenesttab: han levede paa Rejsfod eller som en studerende Kunstner, boede stille og var sin egen Tjener. Derfor var han ogsaa sin egen Herre.

Om Aftenen var han snart i de glimrende Selskaber, helst hvor der var smukt Sang at høre, snart aflagde han Besøg hos en af Byens Smaaværter og sad, med sin Pibe i Munden, i Skjorteærmer, enten i Gæstestuen, som gjerne er Kjøkkenet tillige, eller i en smal Vovhytte udenfor, sammen med de danske Kunstnere: vore Malere ikke mindre end Billedhuggere havde især dengang for Stik, naar de kom udenlands, at søge friske Indtryk af Natur og Folkeliv og af Kunstens Monstre og søge dem i Italien, mest i Rom, istedetfor at tage til Malerisoler i Tsdland eller Frankrig. Foruden danske Kunstnere var der ogsaa svenske at mødes med og mange tyske: de holdt dengang sammen Alle og morede hverandre med Spøg og Musik. Thorvaldsen var foruden den Betydeligste og den Berømteste ogsaa en af de Hyggeligste at være sammen med; han hørte hellere end han talte, hørte opmærksom til, og hørte han Noget, var det gjerne en sund Dom, kort og ligefrem udtrykt, eller en Skjæmt, der muntrede saa meget mere, som den blev sagt med det alvorligste Ansigt. Gjorde de ved Bortgangen en Omvei i Maanestien til Pederspladsen eller til Ruiner af Oldtids Mindesmærker, var han med, og havde de en Guitar, var det undertiden ham, der lod Strengene tone i de stille Gader. Tilreisende, der besøgte ham for at hilse paa den navnkundige Mester, blev modtagne hjerteligt og glemte strax al Forlegenhed. Naar en Dag Nogen ønskede hans Raad ved Indkjøb af Kunstfager eller selv havde udført et nyt Billede,

han skulde se, sagde han sin ærlige Mening; han var ingen streng Dommer over Andre og var, fremsfor de fleste Mennesker og de fleste Kunstnere, fri for al Misundelse.

Juleaften havde han sine danske Landsmænd hos sig, den faste Stof af unge Kunstnere og Marets Hold af nye Rejsvenner. For at gjøre det hjemligt for dem, maatte han tit selv kjøbe ind, — engang er han seet komme fra Fyrstelselskab, statelig paaklædt, med Ordener paa, og havende i Haanden en stor Flaske Mælk til sin Julegrød; han maatte selv være med at koge Grøden. Juletræet blev tændt; Vinen stod paa Bordet i store, blinkende Glasdunke; Flaskerne og Gæsterne bar Krands af Vintergrønt. Et lidet Udvalg af smukke „skaarne Stene“, som de under Spøg og latter spillede Lotteri om, var Julegaven. Der blev en Jubel, naar Thorvaldsen kom bærende med det mægtige Fad Julegrød i Armene.

Bolig og Verksteder.

Han boede, hele sin romeriske Tid, i samme Hus (i Gaden Via Sistina) og hos de samme Folk; hos dem spiste han ogsaa om Middagen. Hans Bolig var rummelig; store Værelser, men tarveligt udstyrede med Bøhave. Et godt Klaver havde han, og var glad, naar Nogen kunde spille for ham, medens han arbejdede. I flere af hans Stuer hang Væggene fulde af smukke Malerier, som han havde kjøbt, mest af yngre Kunstnere. I Kasser, Skuffer og store Skabe eller ovenpaa dem havde han, foruden Bøger og Verker med Kobberstik, sine kostbare Samlinger af græske og romeriske Kunstfager i Bronze og Marmor eller Bradslytter deraf, Læskar med

paamalede Billeder, ægyptiske Oldsager, smukke Mynter fra Oldtiden i Mængde: der var et Par Gange Lyve ved hans Myntstabe; i de sidste Aar i Rom laa han derfor med ladte Pistoler og skal i det Hele have følt sig mindre tryk end før. Kjærest var ham de ædle Stene med indslebne Hoveder og Skikkelser i græsk Arbejde og indfattede i Guldringe, sande Kunstværker i det Smaa; de kostbareste havde han godt gjemte. Sine egne smaa aandfulde Blyants- eller Pennetegninger, med de første Spirer til hans Verker, hentegnede paa Bistfort eller Brevstumper, gjemte han ikke paa; hele Dhynger af dem har Thiele senere været saa heldig at finde, mellem Glasstkaar, Perklumper og Lapper af gamle Brevfladder, i Thorvaldsens Kjælder. Derimod har han gjemt flere af sine første Udkast i Ler, haardbrændte — mange havde han foræret bort —, og en Ballie med vaadt Ler stod altid tilrede i hans Arbejdstammer. Han havde Plads nok; i et af Værelserne boede gjerne en af hans danske Medhjælpere.

Verkstederne laa i en anden Gade, i Nærheden (bag Palazzo Barberini); de svære Marmorblokke udenfor viste strax, hvor Billedhuggeren var at søge. Først kom man gennem en liden Have, med Roser og Vinløv, Springvand og kravlende Landskildpadder. Der var flere Verksteder, et saa stort som en Kirke og

delt i tre Rum ved nedhængende Tæpper; Lyset faldt skraat fra oven, hvilket er den heldigste Belysning. Hoie maatte Rummene være for de mægtige Billedstøtter, der skulde arbejdes paa, og Plads maatte der være til de mangfoldige Kunstværker i alle Størrelser, der vare begyndte eller saa vidt færdige, at de kun ventede paa den sidste Haand. En 30—40 Værlinger fra forskjellige Lande, nogle mere Stenhuggere, andre mere Kunstnere, vare i daglig Virksomhed, nogle med at hugge i Marmor, efter Maalene paa de mærkede Gipsafstøbninger, ofte et og samme Kunstværk flere Gange gjentaget, andre med i Ler at udføre Mesterens Udkast i den fulde Størrelse. Thorvaldsen saa efter, hvad der var gjort siden sidst, pegede ud, hvad der videre skulde gjøres og hvorledes, rettede paa det Begyndte med raske Strog, til noiere Udarbejdelse; undertiden gif han løs paa det, „som han vilde odelægge det“, men i saa Diebliske havde det igjen formet sig friskt og levende mellem hans Hænder. Saa forskjellige de Gæmner var, der paa en Gang var under Behandling, gif han med Lethed fra det ene til det andet. Selv arbejdede han helst i Ler, efter de nye Tanker, der fyldte ham, de nye Bestillinger, der indløb, eller hvad der skulde gjøres strax, saasom Brystbilleder af Rejsende, der havde Gæstværk. (Fortf.)

Blandinger. — Nytt og Gammelt.

Paverne's Tiaraer. I Vatikanet opbevares der 3 forskjellige Tiaraer. Den første er en Gave fra Napoleon I. til Pius VII. fra Aaret 1805, efter at denne Pave var reist til Paris for at blive kronet. Denne Tiara er af perlegraat Floiel med 3 kostbare Guldstriber, der ere rigt besatte med store, mangefarvede og kostbare Stene. Hver af disse Stene er indfattet med Brillanter. Denne Tiara er ogsaa besat med nogle Rækker ægte Perler, der ere særlig kostbare paa Grund af deres Eighed. Tiaraens ovre Spids er af rent Guld og besat med Rubiner og Perler; i Midten befinder sig en stor Smaragd, over hvilken der rager et Kors af store Brillanter frem. Begge de nedhængende Baand ere besatte med Rubiner og Perler. I Aaret 1831 lod Gregor XVI. denne Tiara tilligemed andre kostbare Gjenstande skjule for at sikre den mod Plyndring. Da Roligheden var gjenoprettet, bleve Gjenstandene atter bragte frem for Dagens Lys, men Tiaraen havde lidt meget. Floielet var ganske fordærvet og flere Perler og Stene havde fuldstændig løsnet sig. Gregor XVI. overdrog da i Aaret 1833 Juveleren Hannibal Rotta det Hverv at restaurere Tiaraen. I 1834 fik Paven den reparerede Tiara tilbage, men da denne veier cirka 8 Pilogrammer og neppe kan bæres paa Hovedet, havde allerede Pius VII. ladet forfærdige en let Tiara af Pap, der er rigt prydet med Guld- og Sølvbroderier og besat med Stene af en farvet, gjenemsigtig Talfstensmasse. Denne lettere Tiara blev da ogsaa benyttet af Paverne Pius VII., Pius VIII. og Gregor XVI. Denne sidste Pave, der

ikke fandt det passende, at Paverne ved festlige Leiligheder skulde betjene sig af en saa simpel Tiara, lod en anden, ægte, men lettere, forfærdige, der kostede cirka 6000 Kroner. Det er ikke bekendt, om Napoleon I.'s Tiara endnu befinder sig i Vatikanet, eller om Pius IX. ligeledes har ladet den skjule efter den 20de Septb. 1870, saaledes som han gjorde det i 1848, da Revolutionen udbrød. I Aaret 1855 sendte Dronning Isabella af Spanien Pave Pius IX. en anden Tiara af sjelden Skjønhed og prydet med et stort Antal kostbare Stene. Denne Tiara, der er vævet af Sølvtraade, bærer 3 Kroner af lige Størrelse og Form og i lige stor Afstand fra hinanden. Hver af disse 3 Kroner er indfattet med 2 Rækker Brillanter og besat med store Brillanter i lige store Mellemrum. Mellem disse Brillanter befinder der sig igjen 8 Stene, hvoraf 4 bestaa af Rubiner og 4 af Smaragder. Denne Tiara indeholder 19,000 kostbare Stene, hvoraf 18,000 ere Brillanter, og blev forfærdiget af Giverindens Hofjuveler, Carlo Pizzala. Denne Tiara lod Pius IX. imidlertid den 25de Januar 1855 sælge for 50,000 Scudi (ca. 180,000 Kr.), og Pengene bleve uddelte i velgjørende Diemed. Da Gregor XVI.'s Tiara var for liden til Pius IX.'s Hoved, lod Pius IX. i Aaret 1855 forfærdige en anden, meget let Tiara, der var prydet med 3 lette Guldstriber. Sandsynligvis betjener ogsaa den nye Pave, Leo XIII., sig af denne sidste Tiara. (Aftenp.)

Ballonfart. Den 10de Juni s. A. skulde Sir Claude de Colspigny i For-

ening med Luftskipperen Simmons foretage en Ballonfart fra Maldon i England over Kanalen til Frankrige. Veiret var noget uroligt, og da Ballonen var fyldt og just skulde til at stige tilveirs, drevs den af Vinden tilside henimod en Mur, hvorved Sir Claude kastedes ud af Kurven og i Faldet kræftedes meget haardt. Ballonen gik tilveirs med Simmons alene, der ogsaa var bleven faaret ved det voldsomme Stød, men dog hurtigt havde gjenvundet Fatningen, og den fortes nu af Vinden udover Kysten og tværs over Kanalen, som den passerede i Løbet af 12 Minuter, hilset fra de forbi-seilende Skibe. I Frankrige drev Ballonen hen over Aras, og i Nærheden af denne By lod Simmons den dale. Han blev godt modtagen af Befolkningen, der hjalp ham at hjerge Ballonen, og den følgende Morgen var han atter i London. Times dadler i en ledende Artikel disse Ballonfarter, hvorved Menneskeliv saa ofte gaa tilspilde uden Udbytte for Andre end Gasværkseierne, der levere Gas til at fylde Ballonen med, og haaber, at Mr. Powells og Sir Claudes Skjebne maa bidrage til at bringe dette Slags Leg i den Miscredit, den fortjener. (Mgbl.)

Et Par Hunde. Det er bekjendt, med hvilken Paafligtighed Hunde udføre et dem paalagt Hverv. I en Korrespondence til den amerikanske Journal Our dumb animals meddeles en Beretning om Mr. Dobb's Faarehund i Virginien, som i de sidste 9 Maaneder daglig med stor Noagtighed henter Postvæksen til sin Herre, der bor en Miles Vej fra Jernbanestationen. For et Par Aar siden morede det engelske Publikum sig ved i Dagbladene at læse om en Hund (Terrier), der fandt en ganske beshynderlig Glæde i at være tilstede ved enhver

Ildebrand, som opstod i Hovedstaden. Dyret havde ingen bestemt Herre, men opholdt sig snart hos den ene, snart hos den anden af Brandforpjets Medlemmer, som Alle vare rede til at give den et Maaltid Mad og et Nattekvarter. Saa snart Signalerne lode, og Sproiterne hjortes op, sluttede Dyret sig strax til Mandstabet, fulgte Branden med den mest levende Interesse, løb hist og her, trængte sig ind i den tætteste Stimmel, men undgik dog altid snildt at staa Noget iveien. Om Hundens tidligere Historie vidste man intet, men Brandfolkene forsikrede, at den i mindst otte Aar havde vist sig ved enhver Ildebrand, hvortil de havde været kaldede.

En anden londsok Hund, kaldet „Bill“, tilhørte et Medlem af Brandforpjets Redningsmandskab; den var vant til at gaa op ad Stigen efter sin Eier; hvis der aabnedes Vinduer, sprang den ind, og fandt den Beboere indenfor, gjøede den voldsomt, ligesom for at tilkalde Hjælp. En tredje Hund reddede et Barn ved en Ildebrand i Lambeth. Det hed sig, at alle Beboerne vare frelste, men „Bob“ var ikke af den Mening; den stod og lyttede ved en Sidedør og gav sig derpaa til at gjo stærkt og vedvarende, indtil Brandfolkene blev opmærksomme derpaa og fik en Anelse om, at Noget maatte være indenfor Døren. Man brød den op og fandt et Barn, som næsten var kvælt. Denne udmærkede Hund blev uheldigvis ved en senere Ildebrand overkjørt af en Sproite og døde saaledes under Udøvelsen af sin Gjerning.

(„Dyrevennen“.)

Stort Gjæstebud for Fiskene ved Javas Kyst. I en Korrespondence fra Hamburg til Morgenbladet i Kristiania findes følgende interessante Notits: I merkantile Kredse omtales meget

et Tilfælde, der er indtruffet ved Transport af frosset Kjød fra Australien til Europa. Denne Transport antager stedse større Dimensioner, og under regelmæssige Forhold kommer ogsaa Kjødet frem vel konserveret, men Sagen kan dog, hvad det nævnte Tilfælde viser, ogsaa gaa skjævt. Dampstibet „Marsala“ forlod Dunedin i September med 8500 ny slagtede og frosne Faar af fineste Kvalitet, og ankom efter 25 Dages Rejse til Pekalongan (Java). Her fik Kapteinen Underretning af den medreisende engelske Ingeniør om, at Kold-

luftsmaskinen var i Uorden, saa at han ikke længere var istand til at holde den nødvendige Kulde, og han maatte derfor foreslaa, at den hele Kjødledning, af hvilken de øvre Lag allerede havde begyndt at fordærves, saasnart som muligt skulde kastes overbord. Dette maatte efterkommes, „Marsala“ lagde ud paa Keden, og her, paa 13 Fjerne Vand, vandrede samtlige 8500 Faar til en Værdi af omtr. 200,000 Mark overbord, sandsynligvis til stor Glæde for alle Rovfiske.

Gaader og Opgaver.

Nr. 221. My First has teeth, yet 'tis no man;
It has no hands, yet work it can.
My Next has teeth for 'tis a man,
Or 'tis a herb dried on a pan.
My Whole has no teeth: 'tis no man,
'Tis eaten oft by all his clan.

Opløsninger til No. 3 og 4.

No. 218. Minuend: 9 8 7 6 5 4 3 2 1 = 45.
Subtraktor: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 = 45.

Rest: 8 6 4 1 9 7 5 3 2 = 45.

(Anm. Subtraktionen foretages paa regulær Vis og Tallene a dderes fra Venstre til Høire.)

No. 219. Medagasfar. 220. Insatiate (in sat I ate.)

Rettelse til Nr. 4. Side 115 1ste Spalte, 3die Notits, staar: Esfar; læs: Esfer.

Indhold: Markus. — Marie. — De ashryfste Udgravninger og det gamle Testamente. — Olje i Vandet. — Thorvaldsen og hans Kunst. — Blandinger — Nyt og Gammelt. — Gaader og Opgaver.

R. F. Gibson,
JUSTICE OF THE PEACE,
INSURANCE, COLLECTING AGENT, REAL ESTATE.

Office in Adams Block, Winnebago St., DECORAH, IOWA

C. R. WILLETT.
N. WILLET.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willett & Willett,

ATTORNEY'S AT LAW,
DECORAH, — — — — — IOWA.

Hans Johnsen,
SADELMAGER.

handler med

Sadler, Svøber, Bidstler etc.,
forfærdiger i sit eget Værksted efter Bestilling alle Slags Fuder, Sælringe etc.
Decorah, — — — — — Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Kaffelovne samt
Kobber- og Blikvarer, Gaardsredskaber og Værktøi, Bygningsmaterialier,
saasom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blindhvidt og Nie.
Kobber- og Blikvarer reparerer. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

E. CUTLER

ATTORNEY AT LAW & General Insurance Agent
Office in Adams Block.

DECORAH, IOWA.

Ældre Bind af „For Hjemmet“ for en Del til nedsatte Priser
— se næste Side.

J. T. RELF,
PHOTOGRAF,

handler med Kammer, Lister, Albums, Friels-Indsamlinger, Stereoskop-Billeder etc.
Gamle Billeder kopieres.

Smaaabørn fotograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. Alle mine Negativbilleder retoucheres af den udmærkede Kunstner, Hr. Eugene Austin. Aflæg mig et Besøg. Mit Galleri er over Montgomerys Drugstore.
Decorah, Iowa.

North Hotel.

CHRISTIANIA HOUSE, tæt ved Washington St. Broen
DECORAH, IOWA,

anbefales Rejsende af
Beder Jensen.
Gode Staldrum findes til Afbenyttelse.

99 CENT STORE 99

Det smukkeste Udvalg af Galanteri-Varer i Decorah, passende til Bryllups- og Hvitidspræsenter og en elegant Samling af solbyleterede Varer foresindes altid. Her er ogsaa det rette Sted til at kjøbe Stambøger (Autographs), Photograph-Albums, Baser, Toilet-Gjenstande. Lamper, Speile og musicalske Instrumenter. Billed-Rammer leveres efter Bestilling.

Agentur for Crown Sewing Machine.

A. N. Vance, Water St., Decorah, Ia.

 Real Estate for Sale. I have for Sale Town property and improved Farms and can suit almost any kind of wants in this line. The said property is situated in and around the City of Decorah, Winneshiek Co., Iowa. Prices low and terms to suit purchaser.

Apply to
(13 t. f.)

E. P. Johnson,
Office in Adams Block, Decorah, Iowa.

C. C. COOK Optikus og Uhrmager, har tilfalg Briller de bedste i Handelen. Konne- og Stue-Uhre repareres smukt. Løt ved Post Office, Decorah, Iowa.

For 10 Cents sendes portofrit et Hefte, indeholdende

„To ældgamle Sange fornøiede“,

nemlig **Tolvtalvisen** og **Den gyldne ABC**, 8 for 50 Cts., 20 for \$1.00, 100 for \$3.50. Adresse: R. Thronsdjen, Dr. 1014, Decorah, Iowa.

„Eldre Bind af „For Hjemmet“.

For at realisere et Rest-Oplag sendes efternævnte Bind af „For Hjemmet“ til hvilken som helst Adresse her i Landet ved Modtagelsen af Bestoie, til dels nedfattede Priser, nemlig: 18de Bind („Pater Clemens“ og Gustaf Vasas Historie) for 50 Cents; 19de Bind („6 Aar blandt Indianerne“, en ung Piges Historie m. m.) for 50 Cents; 20de Bind (Nordvestpassagens Opdagelse, mange mindre Fortællinger) for 50 Cents; 21de og 22de Bind (hele Aargangen 1881, Familien Helbringen m. m.) for \$1; 21de Bind alene (Halvdelen af Familien Helbringen, meget andet Læsestof) for 40 Cents; 23de Bind (Peter Paul Bergerio, Anna Rosz, Skoduen, Skjult i Gud m. m.) for 80 Cents; 24de Bind (Den Ugifte og Bamberg's Rejse i Mellemasien) \$1. — Alt, saa langt det rækker. Skulde et revideret Bind være udsolgt, vil et andet Bind blive sendt i Stedet. Naar Beløbet er under \$1, kan man sende Stamps, men forsigtigt indlagte, saa de ikke flæbe sammen. Dette turde være en beføiem Leilighed for Belyndere af Bladet til at gjøre det bekjendt i nye Kredse; derved vilde de ogsaa hjælpe Udgiveren til at blive af med et Rest Oplag, som forhaabentlig kunde gjøre Nytte, hvis det blev læst. (Et Bind er 12 Hefter).

Adr.: R. Thronsdjen.

Box 1014, Decorah, Iowa.

DECORAH INSTITUT.

Denne velkjendte Skole har haft en meget heldig Vintertermin. Vaarterminen — 10 Uger — vil begynde den 16de April; Bospisningen koster nu \$1.57 om Ugen, møblerede Værelser kan erholdes i Privathuse for 37½ Cent pr. Uge; Lærebøger i alle de almindelige Fag er at faa til Leie for 25 Cents pr. Maaned. — Nærmere Underretning erholdes ved Henvendelse til Bestyreren J. BRECKENRIDGE, Decorah, Iowa. (5. 6.).

Iver Larsen
sælger udelukkende for Kontant og handler med
DRYGOODS, NOTIONS,
Færdiggjorte Klæder,
Hatte, Huer, Støvler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.
i Brødrene Gulliksons forrige Store.
Decorah - - Iowa.

A. C. Smith, M. D.,
Dien- og Dre- Læge.
Decorah : : Iowa.

12te Udgang af „For Hjemmet“
(21de og 22de Bind)

indeholdende den udmærkede Fortælling „Familien Hældringen“ samt 15 mindre Fortællinger, foruden meget andet interessant Læsestof, (24 Hefter, 720 store Sider) sendes portofrit for \$1.00. („Familien Hældringen“ koster alene omtrent \$3.00 i Bogladen.)

Adresse: **K. Thronsdjen,**
Box 1014, Decorah, Iowa.

Ny Möbelhandel.

J. JACKWITZ.
DECORAH, IOWA.

Alle Slags Møbler, saavel simple som fine og elegante, sælges til Si-
ders billigste Priser. Reparationer udføres.

Ligklister hæves paa Lager. Begravelser besørjes.

Nogle Rest-Exemplarer af

Sokrates's Forsvarstale ved Platon

samt Fortællingen „To Søstre“ (8 Hefter af „For Hjemmet“) sendes tilsam-
men portofrit for 35 Cents.

Adresse **K. Thronsdjen,** Decorah, Iowa.

E. D. Johnson,
ATTORNEY AT LAW,

Adams Block.

DECORAH IOWA

G. I. Wendling
forfærdiger
Kaleschevogne og Buggier
og forøvrigt alleslags Djoretoier efter Bestilling.
Reparationer udføres.

Beskfted paa Hjørnet af Washington St. og Broadway.
Decorah, Iowa.

ST. OLAF'S SCHOOL,
En lutherisk Høistole for Gutter og Piger,
Northfield, Minnesota.

Nye Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er \$30.00 for Skoleaaret (10 Maaned) og for en Termin i Forhold. Koft billig. Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren
Th. N. Mohn, Northfield, Minn.

E. P. Haugen,
Gier af
Decorah Marble Works.
Water St. - - DECORAH, IOWA.

Jeg har sikret mig de bedste Arbeidere og kan udføre smukt og billigt Arbeide. Da jeg ogsaa har norske Stenhuggere, har Landmand den Fordel, at de kan faa sin Inskription feilfri, hvilket er aldeles umuligt, hvor man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret Dhr. J. W. Hon og Thorvald Kop's Land. E. P. Haugen.

Enhver, som ønsker Gravstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilskrive mig, samt angive, hvor kostbar Sten han ønsker, og jeg skal da sende ham Tegninger med vedfjet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Exemplar, han udvælger, tilligemed Ordre og Inskription samt nærmeste Fragt-Office.

E. P. Haugen

S. O. Wilson, Merchant Tailor,
Beskfted tværs over for Woolen Factory Store, Decorah,
Iowa. Et smukt Udvalg af Tøier til Klædninger just
modtaget. Alt Arbeide garanteres.